

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Kerepesi-ut 25.

Főszerkesztő: VÉSEI JÓZSEF.
Felelős szerkesztő: BRAUN SÁNDOR.
Kiadja: A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 28 k. (14), 1/4 évre 14 k. (7), 1/8 évre 7 k. (3,50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1,20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Khuen és Kossuth.

Budapest, július 7.

(v.) Beh nagyon felvitte a jóisten a dolgát Kossuth Ferenc urnak. Államférfiúi pályafutása a mai napon delelőpontjára jutott, s hogy ama szédítő magasságba tudott emelkedni, méltán tekinthető e kiváló államművész hazafiúi sikerei közt a legeslegragyogóbbnak. Micsoda e kábitó sikerhez képest mindaz, amit a Kossuth-névhez fűződő nagy nemzeti hagyományok letéteményese eddig kivívni tudott! Pártvezér volt? Sifli! A függetlenségi eszme dauphinje volt? Bliktri! Babérkoszorus bajnoka volt a magyar szivekben kiirthatatlanul csirázó nemzeti vágyakozásoknak? Smarn! Mindez csak előkészület, egy karriérhez. De még nem maga a karriér.

Az államférfiúi dicsőség biztos révébe csak ma futott be igazán a hajója. Csak ma esett meg rajta az a szerencse, hogy a *Pester Lloyd* éléről ikenhetett renitens pártfeleinek: hogy ő nem az az ember, akivel packázni lehet, s hogy aki tüstént le nem rakja a fegyvert, azt egyszerűen ki fogja rekeszteni partja kötelékéből. Ezt izeni Kossuth a *Pester Lloyd* egy sugalmazott közleményében. De izene bármit, itt nem a *quid* dönt, hanem az *ubi*. A *Pester Lloyd* a miniszterek és a miniszterképes államférfiak hiteles szószéke, a legelőkelőbb tribün, amelyről holmi politikai roturier-félék, a közélet stréberjei vagy rasticoserei még nem hallatták szavukat soha. Aki e lapársunkban mint „*autoritative Seite*“ szerepel, az, ha addig nem volt még miniszter, annyit, mintha máris miniszter lenne. Kossuth Ferenc még nem volt miniszter; mátol kezdve tehát a ministrálhílis emberek közé számíthatja magát. Czeplédttől Kézdivásárhelyig és Szegvártól Laczházáig kézről-kézre jár holnapról fogva a *Pester Lloyd* mai estilapja és a függetlenségi választók áhitattal betűzgetik majd

az önértetes pártvezéri izenet teutón monda-tait s az ajkakon sejtelmes, mélabus dal fakad: Kossuth Ferenc azt izente... Vaj' mit izent? Azt, hogy aki szereti honát, Khuen-Héderváry mellé áll nemes halálmegvetéssel, s aki e vezéri parancsnak ellene mer szegülni, ne számíton kegyelemre. S e kemény izenetre büszkén dobban meg a romlatlan magyar szív, s a *Pester Lloyd* Kossuth-kommünikéja ezt a lelkes visszhangot váltja ki a milliókból:

„Schickt er nochmals uns die Kunde,
Siehn zu feib wir gleich zur Stunde!“

Mert hogy mi történjék, ha még egyszer azt izeni, azt ezentul a *Pester Lloyd* nyelvén jlik énekelni...

A fuzió tehát szerencsésen megvolna Khuen-Héderváry és a Kossuth-pártnak Kossuth-frakciója között. Megvan a *nemzeti vívmány* is: Kossuth Ferenc németnyelvű hadizenetében. Most már igazán csupán egy csekélység van már hátra: a *leszerelés*. De meg kell hagyni, hogy a dolgok fejlődése elég stilszerűen halad. Érvényesül szépen a kisebbségi uralom az egész vonalon. A katonai javaslatok ideiglenes felfüggesztése a többségi akarat kapitulációját jelentette a kisebbség előtt. S most ugyanez a processzus folytatódik az ellenzék kebelében. A *nyolcvan* tagot számláló függetlenségi és 48-as pártban tegnap *huszonhatan* szavazták meg a leszerelést és a vezérnek szóló bizalmat. S a kisebbségnek ez a törpe minoritása azt követeli mégis a kisebbség nagy többségétől, hogy vonakodás nélkül vesse magát alá a hozott határozatnak, ellenkező esetben a renitens többség ki fog dobálni a pártkötelékből. Ki merné állítani, hogy ebben a járványossá vált politikai örületben nincs módszer?

Ma este megjelent valahára a Koerberhez intézett császári kézirat is. Még egy ember, aki elsőhajthatja, hogy csatát veszített. A legújabb csatavesztes az osztrák miniszterelnök. Köpte a markát két héten át, hogy neki olyan kézirat kell, mely kijelenti, hogy Magyarország sem katonai, sem gazdaságpolitikai téren többé semmiféle koncessziót nem kap az osztrák kormány előzetes meghallgatása nélkül. A kis szájhős pörüljárt. A kézirat annyit mond csupán, hogy ő felsége ma még nem bocsáthatja el szolgálatából Koerber urat. És Koerber ur mégis marad. Beéri egyelőre az 1899: XXX. t.-c. széttördelésével, amelyet gróf Khuen-Héderváry ünnepelesen megígért s Kossuth Ferenc még ünnepélyesebben garantított neki. Első részletfizetésnek ez is elegendő. Hiszen a végén az sem megvetendő eredmény, hogy Magyarország, melyet a Széll Kálmán törvénye az önálló vámtérület küszöbére hozott el, most onnét ezer mértföldnyire dobátik megint vissza. A Khuen-Kossuth-fuziótól Koerber ur bizonyára nem alaptalanul remél Ausztria számára még hasonló sikereket.

Ez a fuzió különben már a vidéken is kezd szép gyümölcsöket hajtani. Ma például Kolozsvárt az esett meg, hogy a város törvényhatóságának közgyűlésén az ottani függetlenségi és 48-as párt alelnöke indítványozta a kormánynak távirati uton való üdvözlését. Hát ennél ideálisabb összhang már csakugyan alig képzelhető. Elvárjuk a derék alelnöktől, hogy ez első lépés után nem áll meg a kezdet uton. Most még köriratot kell indítványoznia a testvér-törvényhatóságokhoz, hogy szavazzanak halás elismerést a Khuen-Kossuth-cégnek az 1899: XXX. törvénycikk sikeres felborításáért. Indítványoznia kell továbbá, hogy kéressék fel az új kormányelnök felira-

TÁRCA

Vándor földek.

— A *Budapesti Napló* eredeti tárcája. ☞

Irta: *Krády Gyula*.

A földek vándorolnak... Különösen azon a tájon, ahol én születtem, egy időben nagy vándorkedvet kaptak a természetes kastélyok, vaskos, öreg udvarházak és lombos fák között kacéran rejtőz tanyaházak a földekkel együtt. A jegenye-, nyárfa-sorok, amelyek romantikus zizegessel szegélyezik az utak mentét, elindultak, a termékeny mezők megunták régi gazdájukat és új gazda szolgálatába szegődtek. Még a Tisza is, amely száz esztendőök óta látogatta kiöntéseivel az asszonyfái határt, elpártolt vidékünkől: másfelé járt tavaszok, őszkor... S így teljesen elszegényedtünk. Az öreg Szuhay Gáspár még mindig ugyanazt a maeskaprémés bundát hordta, amelyet gyermekkoromban láttam rajta; Szurmák — aki valamikor a vármegye első gavallérja volt — a familia szégyenére utmesternek csapott fel... Éppen ő tőle hallottam a legendát az asszonyfái kastélyról.

Ez a kastély ott volt a falu végén. A legenda szerint háromszáz szoba volt benne, de egyszer megszállták a szobák számát és ekkor kisült, hogy bizony száz sínes. Tornyszor, erkélyes, emeletes kastély volt, kőoroszlánok őrizték a kaput és ezer kocsi fért el az udvarában. Az asszonyfáiak büszkén mondogatták:

— Egy király ellakhatna a kastélyunkban...
Az udvarházakról lehullott a vakolat, a

szindelyes tetőkön lefolyt az esővíz, egynémelyik birtokosnak télen csizmája sem volt...

— Ha akarnánk, beköltözhetnénk a kastélyunkba, de nem megyünk, — mondogatták az emberek.

Ki volt a kastély? Nehéz volna kisütni most már, csak annyi bizonyos, hogy az utolsó gazdája Szuhay János volt. A legendabeli Szuhay János...

Sánta, nagyfejű, erőszakos ember volt az egykori Szuhay. Talán éppen a sántasága miatt, sohase járt gyalogszerrel. Négy ló hordta a hintáját és mélységesen megvetette az embereket. Nem volt neki se barátja, se rokona. A kastély visszhangos folyosóin egyéb zaj nem igen hallatszott, mint a huszár sarkantyújának a pengése. Vendég nem fordult meg itt évszámra. Az egykori Szuhay magányosan töltötte napjait uriházában. Megöregedett, de az embereket továbbra se szerette.

Egyetlen szenvedélye volt, amely olykor az emberek közé esalta. Az a szenvedély pedig nem volt egyéb, mint a kártya.

Hihetetlenül szeretett kártyázni és ha már megunta a cselédeivel a kártyázást, befogatott és Debreczenig, Váradig meg sem állt. A debreczeni Bikában hétszámra gusztálta a kártyát, néha bizony a kocsi, ló is ott maradt és Szuhay idegen szekeren fuvarozott haza. De máskor kedvezett a szerencse és kegyetlenül kifosztotta a kompániát. Asszonyt, bort világleletében nem szeretett, a kártyán mult el egész élete.

De egyszer csak ő is megöregedett, mint mindenki a környéken. A sánta lábába beköltözött valami szű, amely úgy örült ott, hogy a Szuhay ordítása a faluig hallatszott.

— Az ördög dömöcköli a vén Szuhayt, — mondogatták a falubeliek.

A kártyázó-kirándulásoknak vége szakadt. Nyakig bepólyálva üldögélt karosszékeiben és a huszárjával kártyázott. A huszárt valami Csóka Péternek hívták. Ugy egyezett meg a gazdájával, hogy ha ő vesztit, akkor derest kap... Az volt aztán a legnagyobb mulatsága az öregnek, ha esténként lehozatta Csóka Pétert és ráhegedültette a napi nyereséget.

Egy zimankós őszi nap egy peregrinus diák került a faluba. Honnan jött, hová ment, — talán ő maga se tudta. Abban az időben még találkoztak az országutakon afféle sehonnai diákok, akik kőborlással töltötték az életüket. Ez a diák — nyurga, sovány, sárgabajuszu ember volt, — bizonyosan nem volt ismerős az itteni viszonyokkal. Miután a kastélyt utjába találta, oda bekopogtatott. Más időben bizonyára a komondorokat uszítja a kopogtatóra az öreg Szuhay, de azon a napon éppen unatkozott, Csóka Péter megunta az örökös „veszteséget“ és egy szép napon megszökött gazdájától. A diákokat beeresztették a kastélyba.

— Tudsz-e kártyázni? — kérdezte az öreg Szuhay, mikor a peregrinust bevezették hozzá.

A diák vállalt vont.

— Tudni, tudok — felelt egykedvűen. — De a pohárkőszöntőhöz még jobban értek — szölt és megköszönlte kiszáradt torkát.

Szuhay mogorván huzta össze a szemöldökét.

— Bort pedig itt nem kapsz. Nem korcsma ez. Ha itt akarsz maradni, akkor kártyázz velem.

— Azt se bánom — felelt egykedvűen a diák.

Ezt a diákokat pedig hívták Pataki Pálnak.

tilag, hogy nálunk is gázoljon bele derekasan a szabadságjogokba, mint ezt a Dráván túl husz esztendőn át cselekedte, hadd lássunk mi is valahára egy kis parázs forradalmat. És válszátára meg a jeles pártalelnök ur Koerbert Kolozsvár diszpózárára. Ha fuzió, hadd legyen teljes; nem olyan félbemaradt, mint aminek a szabadelvűpárt bizonyult. Ebben a fuzióban olvadjanak egybe a szívek, hiszen a legfőbbkeletesebb mértékben megvan amugy is az érzelme s a meggyőződések egybehangzása. Ez a harmónia megvan — egyelőre. Talán el is tart addig, amíg a *Khuen és Kossuth*-céget a kortörténelem bejegyzi a politikai cégjegyzékbe. A cégtörlés nyomom követi majd a cégjegyzést. És mire az ősi fuvalat lerázza a fákról a sárgult lombot, pokoli háborúság lésszen a most ölelkező szövetségestársak között...

A képviselőház ülése.

Budapest, július 7.

Ma ismét csak két szómonk jutott a programvitára: *Ráth* Endre a Kossuth-párt harcias csoportjából és *Holló* Lajos az Ugron-pátról. Az ülés elejét és a szünet után való részét személyes ügyben való felszólalások foglalták le, amelyek tárgyuánál fogva sokak érdeklődését izgatták.

A napirend előtt ugyanis *Hegedűs* Sándor szólalt fel, hogy megfeleljen *Zboray* Miklósnak a fiemei kereskedelmi bank ügyéről szóló interpellációjában ellene intézett nyílt támadására és *Rakovszky* Istvánnak az interpellációt kísérő közbeszólásokban felé röptett burkolt gyanúsításaira. A volt kereskedelemügyi miniszter kimutatta, hogy azokban a szerződéseknél, amelyeket *Zboray* szóváltott, neki semmi része sem volt, mert az egyiket az elődje kötötte, a másikat pedig még *Baross* Gábor. A személye ellen szórt többi vádakodást is önértetesen utasította vissza. *Zboray* Miklós is, *Rakovszky* István is válaszoltak *Hegedűs*nek, még pedig elég hosszasan. Most a szerepek megcserelődtek; most *Rakovszky* gyanúsított nyíltan és *Zboray* burkolta. És míg *Zboray* csak élesen csipkedett — szokása szerint — addig *Rakovszky* féktelen, indulattal rontott most már nemcsak *Hegedűs* Sándorra, hanem az egész szabadelvűpátra és odáig ment, hogy nemcsak minden foglalkozást, amely bankokkal és egyéb vállalatokkal van összefüggésben, erkölcsbe ütközönek jelentett ki. Körülbelül addig a konkluzióig jutott, hogy minden más

foglalkozás becseltes és piszkos, csak a latifundiumok birtoklása becsületes, tiszta és előkelő. Ugy tetszik, *Rakovszky* urat ismét elragadta ismert vehemenciája és olyan térre lépett, ahová közvetlen környezete sem igen lesz hajlandó követni, tudva lévén a néppárt ősz vezéréül, gróf *Zichy* Nándorról, hogy éppenséggel nem veti meg a gyümölcsöző közgazdasági működést, sem a bankokban, sem a biztosító-társaságokban, sem a vicinálákban. Ezt különben vezezzék el ők ketten egymás közt. *Hegedűs* Sándor a maga dolgát elvégzte *Rakovszky*val, újabb felszólalásban tiltakozva az újabb vádaknak és sértéseknek öt illető része ellen. A többi talán meg fogja köszönni *Rakovszky* urnak gróf *Khuen-Héderváry* miniszterelnök, aki eddig úgy sem ismerte a pártját és most bizonyára hálás lesz azért a kedves fotografiáért, amelylyel ma az ő szolgálatkész szövetségese szolgált neki.

A képviselőház ülése július 7-én.

— Kezdeté délelőtt 10 órakor. —

Elnök: *Apponyi* Albert.

A kormány részéről jelen vannak: gróf *Khuen-Héderváry* Károly miniszterelnök, *Láng* Lajos, *Darányi* Ignác, *Kolossváry* Dezső.

Elnök: Megnyitja az ülést. A múlt ülés jegyzőkönyvét átolvasják és hitosítják. Előterjesztvén az iramányokat jelen, hogy *Hegedűs* Sándor személyes kérdésben szót kért.

(Napirend előtt.)

Hegedűs Sándor: A szombati ülés végén *Zboray* Miklós képviselő ur interpellációjának megokolását nem hallottam. Azt véltem követeztem a beszédből, hogy ez réam vonatkozik. Ha tévedtem, a képviselő urnak módjában lesz azt helyrehozgatni. De amennyiben réam célozt az *Rakovszky* István képviselő ur asszisztenciája ezt bizonyítja, hát gyökeresen tévedett. Az a szerződés és különösen a szerződésnek a pontja, amelyet itt kifogásolt, *Baross* Gábornak a műve. *Zboray* egy másik szerződésre is hivatkozott, amely 1898 ban kötöttet. Azután a képviselő ur azt is mondja, hogy visszaéléseket vetek észre ezen szerződéssel kapcsolatban és amikor már konstatalták a visszaéléseket akkor úgy segítettek ezek a vállalatok magukon, hogy még egy harmadikat bevettek magukhoz társul és ezáltal elhárították a bírálatot, illetőleg a hibák megismerését. Ez az alakítás már az én miniszteri működésem alatt történt. Ez az egyetlen pont, amelyre a képviselő ur célzása helyesen vonatkozik. De erre vonatkozólag csak annyit kell megjegyezmem, hogy én két rendeletet adtam ki, amelyekben intézkedtem azért, hogy pontosan, precízen meg legyen szabva egyáltalában az eljárás és az ellenőrzés módszere.

De *Rakovszky* képviselő ur az ő közbeszólásaival mindig csak a bankokat üldözi. Ha *Rakovszky* bevárta volna saját elvtársának. *Zboray* képviselő urnak egész mondatát, akkor ezt a közbeiktatását már nem alkalmazhatta volna, mert kislült, hogy ez a kifogásolt tény már *Láng* kereskedelmi miniszter ur működése alatt a legutóbbi időben történt. Itt tehát először is semmi része sincsen annak az ügynek, akit *Rakovszky* képviselő ur folytonosan elő akar

rántani. *Zboray* interpellációját úgy vezette be, hogy be akarja bizonyítani interpellációjában, milyen zádkodást csinál a szabadelvű rendszer. *Rakovszky* megint egy inektiváló állt elő és azt mondta, hogy ez a nagyképűsködő liberálisizmus, előnyöket adnak a nemzet rovására másoknak és gazdagoknak. Ilyen inektivára a rendes elfogadott eljárás az, hogy az ember mond egy jó grombaságot és azzal az ügy el van intéve. En eütlől el akarok térni. (Helyeslés a jobboldalon.) De arra kérem a t. miniszter urat, hogy arra nézve, ami az én egyéni működésemet illeti, méltóztassék bármiké a legszélesebb vizsgálatot, az aktába való legteljesebb betekintést megengedni. Sőt még tovább megyek s egyuttal kitanítom *Rakovszky* képviselő urat, hogy lehet a miniszter személyes ingerenciáját mert itt a vád, illetőleg a gyanúsított ellenőrizni magukból az aktákból. Ezt lehet egyszerűen úgy, hogy nézzük az aktákat, amint azok a rendes fórumokon keresztül a reterens és az államtitár útján intézetnek. És ha ezen javaslaton abszolte semmi változás nem történik, akkor az annak a jele, hogy a miniszter ezen ügyre semmi ingerenciát nem gyakorol. Méltóztassék ezen a nyomom a vizsgálatot megengedni és én nagyon kérem a t. miniszter urat, ne akadályozza meg azt. Nem kérem az ügynek további kiterjesztését, semmiféle indiskréciót, hanem osakis azt, ami rám vonatkozik, annak megvizsgálását s így azt hiszem, hogy ez a kérdés előterjeszthetem. Vizsgálatot ajánlok fel a t. képviselő urnak arra nézve is — amely vizsgálat abban állna, hogy mátlól fogva a visszatamóleg 20 éven át összes könyveimet áténni méltóztassék; felhívom a Jelzőbankot, amelynél csekély vagyonomat kezelik, hogy mátlól fogva visszatamóleg 20 évre vonatkozólag bocsássa rendelkezésre bármiké azokat az adatokat, vizsgálják meg úgy a terheimet, mint jövedelimeimet és azok forrását, és ha csak egy fillért fog találni a képviselő ur, vagy bárki ebben az országban, amely a legvalóaból is olyan forrásból származott, aminőre itt ebben az öszkeköttesben a képviselő ur célozt, abban az esetben természetesen elfogadom a vádat és alavetem magamat bármiféle elítélésnek, de hogy ha ezt nem fogja találni a képviselő ur, akkor megkövetelem, és azt hiszem, megvárhatom úgy tőle, mint minden becsületes embertől, hogy mondja meg egészen őszintén, hogy ez egy szándék nélküli, öszkelletlen nélküli pikantériából előállott inektiva, amelynek abszolte semmiféle alapja nincs s amelytől én egyszerűen elordulok. (Élénk helyeslés a jobboldalon.)

(A miniszterelnök beköszöntője.)

Ráth Endre: A függetlenségi párt tegnapi határozata után öszszállásának gyakorlati jelentősége nincs. Nem viseltetik politikai bizalommal az új miniszterelnök iránt, mert nem a nemzet jogait védelmezi, hanem egy oly csekély jelentőségű lépéssel akarta leszerelni az ország öszszes harcsát, mint az egy évre szóló újonlétszám fölemelésének visszatamóleg. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.) A bán békét akar, erre vonatkozólag *Kossuth* Lajos szavait idézi: „Béke nincs igazság nélkül”. (Zajos helyeslés a szélsőbaloldalon.) Nézte az, hogy a nemzeti követelmények nem lehetnek egy akuszpolitikának tárgyal. (Tetszés a szélsőbaloldalon.) Az ellenlék az ország neves, hatalmas föbuzdulását könnyelműen elkötvaránytélalni nem lehet. (Ugy van a szélsőbaloldalon.) Kívánja a választói jog kiterjesztését hogy az ország közvéleménye igazán, hamisítatlanul nyilatkozhassék meg. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.) Megindokolja a bizalmatlanságot a miniszterelnök irányában. A kvóta törvénytelen elődntése a király részéről nagy sérelem akotmányunkon. El-

A legenda szerint igen elvetemedett, gonosz ember volt, még az ördöggel is barátságban állott, ami könnyen feltehető afféle peregrinus diákkor.

Pataki Pál aztán kártyázott az öreg Szuhayval, még pedig nem botlításra, se kétásra, hanem valószínűs pénzre. A diák elővett valami rongyos harisnyát és abból egyenkint gurította ki a fényes körmőci csikókat.

— Te diák, honnan van neked ennyi pénz? — kérdezte az öreg Szuhay.

— Loptam, — felelt egykedvűen a diák, ezen aztán nevetett az öreg Szuhay.

Kártyáztak egész éjjel, kártyáztak másnap, — egy héti kártyáztak. Az öreg Szuhaynak elfogyott a pénze, akkor az ünneplőmentéjéről vagdosta le az arany-gombokat, boglárkat. A mente is csak olyan volt, mint a többi mente, nem tartott örökké. A mente után a családi ezüstre került a sor. Szuhaynak kidagadtak az erek a homlokán, még a lábában örlő szút is elfeledte. A diák nyugodtan kötötte batyuba az ezüst evőeszközöket...

— Talán előlva is volt már, nemzetes uram! — mondta felálva.

— Nem addig van, — hördült fel az öreg Szuhay. — Van még itt szarvasmarha, ló, lábasjóság az udvaromom. Nyerd el azt is. A kastélyomat is elnyerheted.

A diák erre nem szólt semmit, csak leült nyugodtan és keverte a kártyát.

Estére hajlott az idő, amikor az öreg Szuhaynak nem volt már se lova, se ökre, se kastély. Rémitő haragzal ordított fel:

— Diák, te hamisan játszó!

Pataki Pál elnevette magát:

— Hát csak most veszi észre, nemzetes uram?

Az öreg Szuhay kinyújtotta a két karját, valamit akart még mondani; de már nem volt

ideje rá, a villámgyors guta, mely annyi elkésredett embert segített már át a földi siralom-völgyből a paradicsomba, meglegyintette s egyszerre vége volt.

Pataki Pál ott maradt a kastélyban. Meg kell adni, hogy szép temetőt rendezett az öregnek. A koporsójába tett egy zacskó pénzt, meg egy pakli kártyát, — hátha szüksége lesz rá a túlvilágon. Elhívta a debreczeni kántust. A diákok úgy kiénekeltek az öreget a kastély udvarából, mintha szentéletű ember lett volna. A koporsó után pedig ott ballagott Pataki Pál és siratta legnagyobb jöltevéjét.

De nem sokáig sirathatta. Még el sem takarították a cselédek a halotti tor maradványait, amikor — a legenda szerint — egy éjjel visszajött az öreg Szuhay. Kezében a zacskó pénz és a pakli kártya.

— Kelj fel, diák, vissza akarom nyerni a kastélyomat.

A diák azt felelte, hogy ő halottakkal nem kártyázik. A kísértet erre mégres lett, lekaptat a falról egy buzogányt és febe sújtotta vele a diákok. Reggelre holtan találták Pataki Pált...

Eddig tart a legenda. Ami ezután következik, az már valóság. Egy szekéredék irás bizonyítja azt a nagy pórt, amely a gazdátlanul maradt kastélyért megindult. Nincs olyan agrárszakadt ember a világon, akinek ne volnának rokoni, ha behunyta szemét és a halottkém pénzt talál zacskójában. A peregrinus diáknak egyszerre annyi sirató atyafia lett, hogy tele lett velük a kastély háromszáz szobája. Még a Szerémségből is eljött valami Bőzies nevű pálinkafőző. Ez volt a leglármásabb, mert neki volt legkevésbé köze a diákhhoz. Sárosból is kereste a jussát vagy hat Pataki-familia. A különös legenda szállt, szállt, vármegyéről-vármegyére és a Patakiak kidüllesztették a mellüket.

— Mindig mondtam, hogy kivágja egyszer a rezet az én szegény öcsém — mondogatták még a dunántúli Patakiak is. Persze csak azok, akik szegényorban voltak. Mert hát gazdag ember mit kereskedne egy ágról-szakadt peregrinus hagyatékán?

Jöttek az ekhós szekerek az asszonyfái kastélyba. Annyi szekér nem volt Asszonyfán egyszerre. Felverték az országút porát. A kastélyban pedig folyt a dinom-dánom.

Hát a Szuhay? Azok tán nem keresték a jussukat? Dehogy nem keresték! A faluban is lakott vagy három-négy Szuhay, de a vármegyében volt egy hadsereg. Azok se voltak tétlenek. Persze csendesebbek, zajtalanabbak voltak, hisz a Patakiak voltak intra dominium. A régi juss szerint ez fölért egy járásbíróási ítélettel.

A prókátorok pedig írták a papirosokat. A környéken nem volt prókátor, amelyik ne porlote volna az öreg Szuhay kastélyát. Egy Pataki Abris nevű szürszabó még a híres Kóvit is felkereste Ujhelyben... De hát a történetnek ez a része az archívumé. A pókháló levéltárban az egerek mulassanak a Szuhay kontra Pataki, Szuhay kontra Szuhay és Pataki kontra Pataki-féle íráson. A prókátorok szokás szerint legazemberezték egymást, a papiroskalmazó nőt-nőt. Egyszerre — az már nem tartozik ide, hogy miképpen — valami Burger Móric nevű izraelita költözött a kastélyba. Hisz az csak természetes is, hogy a marakodó keresztények között végre egy zsidónak kellett rendet csinálni. Az öreg Burger Móric a eszimaszárban hordta a pénzét és okosabb ember volt a világ valamennyi Patakijánál, Szuhayjánál. Nem fizetett bért se a Szuhayoknak, se a Patakiaknak. Az ügyvédek el voltak foglalva egymással, még a híres Kóvi is azt találta egyszer izsonni egy fölebbezésben: az ellenfél igen tisztelt jogtudorának multját nem

itéli, hogy a felségjogokat még jobban ki akarja terjeszteni.

Neszi Pál: Még csak az kellene! Ugyis tulterjesztés van!

Ráth Endre: Határozatlan rosszallandó, hogy azt mondotta a miniszterelnök, miszerint a Ház fölösztalása a király korlátlan joga. Ez nem áll (Zajos helyeslés a szélsőbaloldalon.) A miniszterelnök programjában azt hangsúlyozta, hogy csak „egyelőre” vonja vissza a létszámemelést. Ugy látszik, hogy nem is tud magyarul. (Ugy van! a szélsőbaloldalon.) A bán horvátországi múltja sem kelt bizalmat. Igen sajnálatos, hogy nem a közgazdasági kérdések állnak előtérben, hanem a közjogiak. De ez másként nem lehet addig, amíg nemzeti jellegű kidoborodás megakadályozzák. Azt tanácsolták nekünk, hogy a véderő-törvény revíziójánál vegyük csak föl a harcot az osztrák szemmel ellenében, hát ezt a szót nem osztja, mert vagy meg akarják adni a nemzetnek jogait, vagy nem, s ha igen, akkor azt már most is megadhatják! (Zajos helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Ha kisebb is a küzdők csoportja, azért ezt a harcot abbahagyni nem fogja. A kormány iránt bizalommal nem viseltetik. (Tetszés és helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Holló Lajos: A miniszterelnök programja egyáltalán nem elégtette ki s így folytatandónak tartja a harcot a nemzeti vívmányokért. A bán a delegáció által megállapított 88 milliót a tarackütegek fölállítására nem ejtette el, dacára annak, hogy legénység ezekhez megadva nincs. Másrészt meg a létszámemelést csak „egyelőre” fűggesztette föl. Eredmény tehát voltaképp nincs. Ezenfelül a király és nemzet között a nemzeti engedmények miatt már nagy az űr, nem lehet tehát most csak azért abbahagynunk a küzdelmet, hogy őszel újra kezdjük s azt az űrt még jobban nagyobbituk. Nem is volna egyszerű a föl-sorolt okokon kívül most egy-kéthónapi pihenés után ismét fegyvert ragadni és újabb izgalmaknak kitenni az országot. A harcot megszakítás nélkül végig kell csinálni, mert hiszen mi nem csak magunk miatt, hanem az ország érdekében küzdünk s a mellettünk lekesült népet cserbenhagynunk nem szabad. (Zajos helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Csávovszky Lajos: Nem is hagyjuk!

Holló Lajos: Nem tartja lehetőknek, hogy a diasztia képes volna a nemzet ellen — amely jogaiért küzd — az alkotmány megszegésével a nyílt abszolutizmust behozni. Nem is merik a katonai önkényt inaugurálni, amikor a katonaságot azok az adófizetők tartják fenn, akik ellen irányítani akarják. A szövetségesség miatt sem lehetséges ez. Szóval sikere e hatalmaskodásnak nem volna. Hiába mondja a miniszterelnök, hogy a királynak korlátlan joga van a Ház fölösztalására, ezt a nézetet nem osztja senki. (Zajos helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Neszi Pál: Budapest is megtagadná a képviselő választását.

Molnár Jenő: Menjen vissza Horvátországba a miniszterelnök ur!

Holló Lajos: A burkolt abszolutizmussal is megpróbálkoznak, de a nemzeti ellentét az sem törheti meg. A küzdelem folyni fog addig, amíg a nemzeti követelmények teljesítését várjuk.

Gabányi Miklós: A kormány a magyar nemzet érdekeinek állandó ellensége.

Elnök: Ilyet itt mégsem lehet mondani.

Gabányi Miklós: De igazat mondtam. (Derültség.)

Holló Lajos: Taglalja a kormányelnök programját, azt elfogadhatónak nem tartja. A magyarság ellen határozott támadást lát abban, hogy a mi-

niszterelnök a kabinetébe vette Tomasiás Miklóst (Zajos tetszés a szélsőbaloldalon.)

A közös vámtarifa ellen nyilatkozik s követeli az önálló magyar díjszabás elkészítését. Az 1899. évi XXX. törvények fölremagyarázását Széll Kálmán sohasem engedte meg.

Véssz József: Ugy van!

Neszi Pál: Ez volt az ő dédelgetett gyermeke.
Holló Lajos: Ennek a törvényeknek elejtéséhez, amelyben az önálló vámtarifa tényleges lebetéte beufoglaltatik, hozzá nem járhat. A kormányelnökkel szemben, akinek programja a nemzetre ilyen veszedelmes, az adott szó megtartása egyenesen magunkra erőszakolt kényszerzubbony volna. (Zajos helyeslés a szélsőbaloldalon.) A nemzet nem lehet újabb izgalmaknak kitenni, a nemzeti vívmányok kérdésének most kell dölőre jutniok odafont.

Hokk János: Vagy önállóak vagyunk, vagy nem. (Zajos helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Holló Lajos: Aki a harcot ily kis eredményért, mint amilyen eléretét, földjára annak ereiben nem folyik a magyar vér, az nem a magyar iajból való. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.) Végül határozati javaslatot nyújt be, amely szerint a válság csakis nemzeti engedményekkel oldható meg. A kormány bemutatkozás tudomásul nem veszi. (Eljénzés és taps a szélsőbaloldalon, a szónokot számosan üdvözlék.)
Elnök: Az ülést tíz percire felfüggeszti.

Szünet után:

(Személyes kérdések.)

Zboray Miklós: Személyes kérdésben és félremagyarázott szavainak helyreigazítására kér szót. Hegedűs Sándor mai napirendelőti felszólalására reflektál. Nem érti, hogy Hegedűs miért hivatkozott Baross Gáborra, erre a nagy emberre, aki már rég pihent a sírban, amidőn a kérdéses szerződést megkötötték, mert ez 1898. április 7-ikén történt. Baross Gábor pedig tudvalevőleg már 1892-ben meghalt. Különben is az a lényeges, hogy a Hegedűs miniszterség alatt kötött szerződés károsodással jár-e az államra, igen vagy nem? Végül megemlíti, hogy Hegedűs személyes becsületét nem érintette, csupán a tényekről mondott jogosan bírálatot. (Helyeslés a néppártok.)

Rakovszky István: Hegedűs Sándor föl-szólalása az ő személyét is érintette, meg pedig azokrét a közbeszólásokért, amelyeket szölg Zboray Miklós szombati interpellációja alatt a liberálisok kritikáinak hozta kapcsolatba, azt tehetta, mert minisztersége előtt 23 banknak volt az igazgatóság tagja. Mindig helytelenítette, ha képviselőket dús jeledemhez jutnak, ami korlátozza őket képviselői szabad cselekvésükben. Nem hiszi, hogy valaki helyeselné, hogy a képviselő ur chlygva a miniszteri széket, visszatér a bankok igazgatóságába. Hisz itt van az ellenzék, itt is vannak pénzügyi kapacitások, de ide nem jönnek erőskert a bankok, mert itt nem jutnak azokhoz az előnyökhöz, mint a kormánypárti képviselőknél. Bezzeg a miniszternek meg a fia is, akik a geresz-zobzából egyenesen idekerülnek, hozzájutnak a közgazdasági tevékenységhez. Az ellen nem lehet kifügása, hogy bárki is megzavagodik, de azt a véleményét fönttartja, hogy miniszternek azonban ez nem szabad, amíg a barsonyszékben ül. (Helyeslés a néppártok.)

Hegedűs Sándor: Engedje meg a t. Ház, hogy tisztán csak rektifikációra szorítkozva, azokra az ellenvetésekre, amelyeket Zboray és Rakovszky képviselő urak imént előadtak megtegyem megjegyzéseimet. Zboray Jegelőszőr Baross Gáborra hivatkozott. Hát nézze meg a képviselő ur beszédemet: én nem mondtam, hogy szerződést kötött, hanem azt mondtam,

hogy azt az ügyeletet, illetőleg azokat az előnyöket és kedvezményeket, amelyek szállítással összekötésben vannak és pedig a déljünyöcs-szállítása tekintetében ő hozta be. Mert mire reflektáltam akkor? Arra, hogy az általános dolog, a premialis dolog meg volt alapítva tónna-aapon. En azt mondtam, hogy az a rendszer volt az, amely nélkül nem is jött volna létre ez a nagy déljünyöcs-szállítás és volna üzlet, ha ezek az előnyök nem biztosítottak volna nagyobb mennyiségű szállítással. Azt mondtam és nem többit, sem pedig kevesebbet. Ami már most a szerződést illeti, megint kihagyta a nevet és úgy tün-tette fel a dolgot, aki odafigyelt, észrevehette, mint hogyha már az 1893-iki szerződés, amely alapszerződés, az én művem lenne. Bebizonyítottam, hogy az éppén egy esatendővel előbb létesült; hozzátettem azonban, hogy ez árnyat t. hivatali elődömr nem vet, egyszerűen azért, mert azt magam is jónak tartom. Azt mondta a t. képviselő ur, hogy igen ám, de csak négy vagy öt cikkre terjed ki a kedvezmény. Ebben alaposan téved.

Zboray Miklós: Álom!

Hegedűs Sándor: Már most méltóztatnank megengedni, hogy pár szóval reflektáljak Rakovszky képviselő ur megjegyzésére. A képviselő ur először is foglalkozott az én állásammal. Két banknál voltam Széll Kálmánnal együtt és egy takarékpénztárnál. Más bankintézetnél nem voltam. Tehát nem 23, hanem 3 állásban voltam. Másodszor nem kötöttem ki állásaim fönttartását, amint miniszter lettem, ámbár igaz, hogy legjobb barátain tanácsára visszattem az Eskompt-bankhoz. Azonban csak két és fél hónapig voltam ott. Amint megtudtam, hogy a Forgalmi bank részvényei az Eskompt-banknál vannak, beadtam lemondásomat. Az inkompatibilitási törvényt októberben hozták, ez pedig július 17-én történt. Ez állás elfoglalásánál tehát semmi más nem vezetett, mint tisztán az, hogy ugyanazon állással születtek meg, amelyben azelőtt voltam: a lemondásnál pedig meg az inkompatibilitási bejelentés vezetett, hanem csupán meggyőződés. Különben megjegyzem, hogy fures gondolkodási módra vall az az okoskodás, hogy ha valaki miniszter, arra korábbi működése okvetlen befolyással van. Később, miniszterségem után, pedig olyan helyre mentem, ahol az államtitkoknak hasznát egyáltalában nem vehettem. Ma pedig, t. Ház, semmiféle olyan intézettel nem vagyok, ahol állami összekötés útján a legkisebb ingerenciát is lehetne gyakorolnoki és így az a célzás, hogy az ember kevésbb veheti annak hasznát, hogy miniszter volt, reám egyáltalában nem vonatkozhatik. Ami a vicinális vasutat illeti, ki-jelentem, hogy soha semmiféle vicinális vasutra concessiót nem szereztem...

Rakovszky István: Nem is mondtam!

Hegedűs Sándor: Várjon csak egy kicsit. Állalában soha, semmiféle összekötésben nem voltam a vicinális vasutakat illetőleg. Nem a pénzügyi bizottságban tárgyalták ezeket, az ügyeket elsősorban, hanem mindig a közlekedésügyi bizottságban és a pénzügyi bizottságban sablonszerűleg azt nézték, hogy a törvénynek, melyet még Baross Gábor hozott, megfeleljen-e a föttételek. A finanszírozás egyáltalában nem szerepelt ott. Miért? Mert a finanszírozás ellenőrzése és megállapítása a törvény értelmében egyedül és kizárólag a pénzügyminiszter hatáskörébe tartozik. Éa ott ritkán a pénzügyminiszter előadója szokta ezt tenni, én pedig a pénzügyi tárca előadója voltam.

Rakovszky István: De megzavagodottak és Csáky azért adott be határozati javaslatot.

Hegedűs Sándor: Én a Csáky-éle indítványra vissza nem tértem.

Rakovszky István: Nem a képviselő urra mondtam!

Hegedűs Sándor: Hát, bocsánatot kérek, de ez esetben nem méltóztatssák ezeket ream vonatkoztatni. Ilyen dolgokkal abszolte nem foglalkoztam. Ami Rakovszky képviselő urnak arra vonatkozó nézeteit illeti, hogy volt-e eredménye az inkompatibilitásról szóló törvénynek és hogy mit kell ezzel csinálni, azt hiszem, nem szükséges, hogy most erre reflektáljak, miután én tisztán a személyi kérdésre vonatkozólag akartam szólni és ezt a pontot kötelességszerűen osakis saját igazolásomra hoztam fel. De egy szót mégis méltóztatssék megengedni. (Halljuk! Hallus!) A t. képviselő ur most is jehozta azt, amit szombaton közbekiallott, hogy tudniillik „a nagyképi liberalizmus”. Hát bocsásson meg, t. képviselő ur, azt hiszem, ream is vonatkozik és én az azt hiszem, hogy helytelen dolog, az a liberális, akár a klerikális politikával a nagyképiúséget összekötés-tésbe hozni. Mert vannak emberek minden oldal-on, nem a parlamentben, de a közéletben és az életben mindenfelé, akik akár liberálisok, akár klerikálisok, szerények, dolgoznak, komolyan veszik teladatu-k és nem nagyképiúsódnak s vannak ismét olyanok, (Igaz! Ugy van!) akik keveset dolgoznak, de nagyokat mondanak, erősen támadnak és ennek következtében táa inkább ezekre illik a nagyképiúség vádja. Csak ezeket akartam megjegyezni. (Élnék helyeslés a jobboldalon.)

Elnök: Ezután folytathatjuk a napirendet.

Vicentnal Soma: Kéri, hogy beszédét holnap mondhasa el. (Helyeslés.)

Elnök: A Ház ezt megengedi. A vitát holnapra halasztom. Az ülést bezárom.
Az ülés végződik lélkettókor.

kutatjuk, hisz mindnyájan tudjuk, hogy fegyencok között töltötte zsongo fiatalságát... Az öreg Burger Mór, ha Debreczénre, Ujhejlyre vitte az utja, el nem mulasztotta felkeresni a fiskálisokat. Lehuzta a csizmáját és kivett onnan egy marék bankót.

— Itt hordom az árendát, tekintetes uram, mert nem tudom, melyik napon dől el a pör. Hogy voltaképpen kinek is tartozom én fizetni?... Ni, ennek az ezresnek már ma-hónap ki is kopik a közepe. Ugyan legyen vége már ennek a pörnek!

— Ne féljen, öreg, csak tartsa készen a pénzt, maholnap vége lesz mindennek.

Az öreg Burger Mór négy hálálkodások között ült fel a szekerére. Valóban nem ő tehetett arról, hogy a híres pörnek csak husz esztendő múlva lett vége. Hol voltak már akkorára a harcias Patakiak és a szívós Szuhayak? A fiskálisok is kidőlték egyenkint. Még az öreg Burgerból is nagyon öreg ember lett. Még éppén csak annyi ideje volt, hogy az árverésen magához váltsa a híres kastélyt, aztán meghalt.

De maradt ám egy fia, miután sokkal előrelőbb volt, hogy ne gondoskodott volna utódról. Ez a fia valahol külföldön mulatott, de az apja halála hírére gyorsan itthon termett, úgy hívták, Burger Jancsi. Fokote bajszu, csinos barna fiatalember volt. Végigjárta a külföldi egyetemeket, persze ő nem hordta a csizmaszárabán a pénzt. A fakó, zörgő szekeret, amelyiken az öreg Burger harminc esztendőig járta a vásárokat, feltűzeltette. Olyan négy sárkánya még a főispánnak se volt, amilyenen Jancsi járt. De a gazdaságát se hanyagolta el. Még a tengerentúlról is hozatta a gépeket, ekéket, az öreg Szuhay Gáspár macskaprémes bundájában ugyanesak dobozott, mikor az első gözeket meglátta az asszonyfai határban:

— Bolond ez a gyerek! Nem marad meg a kezén a birtok, ha így folytatja...

A vármegyei ur kaszinó nyomban választmányi tagjává tette a fiatal Burgert és mikor Jancsi kivitte kastélyába a félvámegyet mulatni, Csery Lajos, — a híres Csery unokája, jelenleg a vármegyei szolgálja, — elismerőleg jegyezte meg:

— Igaz, hogy henege a pénzével, de nem bosszantóan.

Telt, mult az idő. Jancsinál népszerűbb ember kevés volt a vármegyében. A cigány csak neki muzsikált, az urak tán még képviselőnek is megválasztották volna, ha ez rajtuk mulott volna. Az alispán gyönyörűséges leánya, Izabella, köz-tudomás szerint halálosan beleszeretett Jancsiba, annyira, hogy fűrdehelyre kellett küldeni az any-jával. De azt az agarász-bált se felejtí el senki, amelyet Jancsi rendezett, midőn agara megnyerte a billikomot. Egy hétig muzsikált a cigány és egy hétig szünetelt a közizgatás a vármegyében. Sok év mult-e el? Nem. Ot-hat esztendő. Mondják, hogy Jancsi egyszer az-zal a kérréssel állított be öreg alispánunkhoz, hogy valami állást szeretne a vármegyén.

— Talán tiszteletbeli szolgabíró akar lenni, öcsém? — mormogta az öreg. — Ha jól tudom, jogvégett ember...

— Nem, — felelt Jancsi, — valami olyan állást, amelylyel fizetés jár.

Öreg alispánunk csodálkozva rózta a fejét:

— Olyannal igazán nem szolgálhatok... Elegen vagyunk itt, akiknek egyebünk sines, mint jussunk a vármegyéhez.

Jancsi sarkon fordult és elment. Eltűnt a vidékről, miután tönkrement. S a híres kastély újra üres. Mintha meg volna átkozva a kastély és voe az egész környék. Egyre szegényedik. A vén udvarházak vándorolnak, a jegenye-sorok elindulnak, már a Tisza is hűtlen lett. Vajjon mikor állnak meg a vándorló földek?

A BUDAPESTI NAPLÓ telefonja.

Szerkesztőség 56—12

Kiadóhivatal 54—39

Szünet alatt.

A Penelope kézimunkája jut az ember eszébe, valahányszor ellenzéki embert lát. Mindennap öttől hétig horgolnak egy-egy pártahatározaton, aztán másnap öttől hétig főlbotják. Utóljára maguk sem tudják, hogy miképpen vannak vele; kész-e a szöveg, amelyet a bán lába alá szövegett velük Kossuth Ferenc, vagy fölfeljötték-e? A bán azonban nem törődik a zavarokkal. Ő már végigszállt a Kossuth Ferenc szövegén s úgy tesz, mintha nem bánná, hogy a háta mögött főlsedek a tepicheket. Ugy sem akar visszafelé menni, csak egyre előre. Mindig előre, mindig feljebb, jobbra a hatalom rengetegére, szuronyok és puskák erődjébe, ahol a fákon kanesuka lóg és ágyuparkok vannak tisztások helyett. Kossuth Ferenc pedig ott áll az erdő szélén, széthajítja a lehajló fák ágait, utat nyit és így szól:

— Erre tessék!

Párthatározat ide — párthatározat oda, ki tud rajta eligazodni? Köszönetet szavaznak a bizalmi férfiaknak, akik a bán lába elé fektették a szöveget, hogy kényelmesebben sétálhasson a miniszterelnéki székbe, aztán ugyanakkor fönnlartják az akció szabadságát. Ez bizony rébusz, melyet a nemzetnek adtak föl, hogy éleltsse rajta az esztét, mint ahogy a jól szerkesztett gyermek-újság sem lehet meg egy *kis fejtörő* nélküli.

A folyosón pedig ma már nem avval köszöntik egymást az emberek, hogy: hogy vagy? hanem kezét fognak s ezt kérdezik:

— Mi lesz?

Mi lesz? Mi lesz? Föl van-e fejtve a Penelope kézimunkája vagy épségben van-e? Senki sem tudja bizonyosan, csak Eötvös Károly, aki most jött meg Bécsből. Csöndesen szivarozgat egy ablakmélyedésben, a kalapját a tarkójára csapva s vastag gyűrűs ujjával bökdös a levegőbe.

— Mi lesz? — mondja Pichler Győzőnek. — Hát az van, hogy az ellenzék fekszik. Most főküdtetek le, mikor az én hitem szerint mindent meg lehetett volna csinálni. Mindent. Nem vagytok ti az a függetlenégi párt, amelyről én álmodtam valamikor. Mit tesztek?! Mi lett belőletek? Pars semper pactans: az egyre paktáló párt. Ez lett belőletek. Feküsztek.

Ezt mondja a vajda szomorúan, aztán hirtelen mosolyra derül az arca s olyan nyelven, ahogy csak ő tud, mesélni kezd arról az ellenzékéről, amelyről ő álmodott. Szép, színes történeteket mond s mikor elvégezte, egy kis gorbhasággal vegyesen kimondja az utolsó szót.

— Hát így van. Olyanok vagytok, mint az én mesebeli Mátyás-madaram.

— Hát az milyen volt? — kérdezik.

— Hát volt egyszer egy Mátyás-madár, amely egész nap egyet kiabált csak. Azt, hogy: Ne félj Matyi! Ez volt az egész tudománya.

Egyszer aztán jött a macska, elkapta a Mátyás-madarat s a mint vitte volna a szájában, végig az udvaron, még akkor is egyre azt kiabálta a madaram:

— Ne félj Matyi! Ne félj Matyi!

Hát ti is ilyenek vagytok. Egyéb tudományok sem volt, minthogy avval biztattatok magatokat egész nap, hogy: Ne félj Matyi! Jött aztán a zágabú macska, elkaptok benneteket s most visz. De ti most is egyre biztattok magatokat. Az egész ország hangos tőle, ugy harsogjátok:

— Ne félj Matyi! Ne félj!

(Az adott szó.)

Most már tudja az ember, hogy mitől olyan fehér a bán keze. Ő excellenciája egyre mossa a kezét, hogy ő nem adta a szavát sem Kossuth Ferencnek, sem más valakinek s hogy egyáltalában nem hiva a pártok leköltésének. Hát ezért olyan fehér a bán keze. Már most akkor megint rébusz az, hogy ha a bán nem adta a kezét, miért adta Kossuth Ferenc a szavát s miért építettek ki egy kaszinói elvet politikai rendszerré s miért tállalt ki az adott szó politikájához címzett elméletet?

Ki tud eligazodni ezen? Adott-e a bán valamit, vagy nem adott? Ez a kérdés. Amire Vázsonyi Vilmos keserűen bólint a fejevel s morgog:

— Adott.

— Mit adott? — kérdik.

— A bán szót adott — mondja. — Szót. Cserébe pedig kapott egy egész múzeumot. Önálló közös vámtérületet és jámbor oroszlanokat, valamint dühös bárányokat.

— Kik a jámbor oroszlanok és kik a dühös bárányok? — faggatják.

— Az oroszlanok azok az ellenzékiek, akik most jámboran obstruálnak s a bárányok azok, akik dühösen, magukból kikelve követelik a békét.

Mind ezt az adott szó nevében s azért, mert a bán állítóját a kezét adta. A kézadás politikája lesz ma holnap az új rendszer neve s az ember reggelentek a politikáknak nem az arcáról nézi le a történeteket, hanem a kezéről.

Vázsonyi már megint valami csipős megjegyzésen tőri a fejét, mert beleszóli:

— Nem a kezéről, az ujjáról.

Meg kell tudni, hogy néhány nap óta Vázsonyi fehér porcipóban jön a háza, ami elég föltűnő dolog. Minden ember a lábára néz. Vázsonyi pedig mosolyog rajta s éppen azt magyarázza, hogy a cipőjével érte el a célját.

— Hát hogy? — kérdik.

— Hát úgy, hogy tudtam, hogy mihielyt ilyen gigerlis cipőben jövök, mindenképpen a lábamra néz. Többet nem szó, de ki lehet találni, hogy azt gondolhatta vele, hogy ez nagyon okosan van most így, mert odakünn az

országban egyre azt hangoztatják, hogy már az ellenzéki embernek is a *körmére* kell nézni...

(A tarsoly.)

Pedig de jobb volna belepillantani mindezek helyett a bán tarsolyába. Komoly emberek mondják tudniillik, hogy ebben a tarsolyban nagy dolgok vannak elrejtve. Van benne némelyek szerint házfölösztető királyi leirat, mások szerint nemzeti engedmény. A királyi leirattól félek, a nemzeti engedményektől nincs miért megijedni. Olyan kicsinyek és jámborok, ha vannak is, hogy semmi erejük sincsen.

Hallom egyre, sugják jobbról is, balról is, kicsinyek, nagyok, hogy a bán tarsolyában ez van, amaz van. Soha tarsolyról nem beszéltek annyit, mint a Hédvérty tarsolyáról. És még a megtöltött mardálytól sem féltek annyira, mint attól, ami ebben a tarsolyban lehetne. Szaladtak is legott haza a kerültekbe, hogy rendezzedjék a dolgukat, mert hátha a tarsolyban csakugyan ott van a király írása.

A bán, ugy látszik, valamelyest mégis ér a legenda-költéshez. Szépen bevették a tarsolya meséjét s már az exlex választás borzalmaírói is beszéltek. Azalatt én egy eltűnődöm, hogy milyen is lehet egy ilyen tarsoly? Talán finom marokin-bőrből való, ezüstös csattokkal, alattomos picit zárra nyíló? Vagy talán jó magyar tehénbőről készült, kihányva skótfium-varrással, círa tulipános díszszel s ugy kell nemzetiszintű pántlikával összerántani a száját, mint a dohányzaccskót?

Már itt meg kell állni a fantáziának! Istenem, istenem! Milyen lehet egy Zágárból idezakadt magyar miniszterelnök tarsolya? Már megint rébusz, újra rébusz! Akkor jön megint valaki földült arccal s tiltakozatosan kérdi:

— Hallotta, hogy mi van a bán tarsolyában?
Meg sem várja, ami felelek.
— Házfölösztető levél, aztán az alkotmány felfüggesztése, aztán abszolutizmus, aztán toloncolási parancsok, aztán —

Már csak szavába kell vágni ennek az embernek:
— Van ám, a fekete ördög kisebbik fia. Nincs benne semmi.

— Nincs? Hát aztán honnan tudja, hogy nincs?
— Hát látta maga már azt a tarsolyt?
— Nem én.
— No látja. Én sem láttam. Hát még ki látta?

Tud-e valakit, aki látta?

Amaz bámul. A homlokához kap s így szól:

— Egyne a nyüstjét! Igaza lehet. Még az is meg lehet, hogy ennek a bánnak egyáltalán nincs is tarsolya...

(A manifesztum.)

Pichler Győző lám nem is foglalkozik avval, amit most látott még a madár sem. A függetlenségi párt tegnapi estei értekezletén ő mondta a legokosabb dolgot, amit ha másból nem, abból bizonyosan lehet tudni, hogy nem is foglalkoztak vele. Pichler Győző nagyon okosan azt tanácsolta, hogy ha már eddig megvitták párthatározat nélkül, várjanak vele még egy ideig. Addig, amíg megtudják, hogy mi lesz abban az írásban, amilyet a császár intéz Koerber utján az osztrákokhoz. Mert hogy abban lesz olyan is, amit nekünk szántak, azt bizonyosra lehet venni. Minden ettől az írástól függ, gondolta az okos Pichler, aki már meguntta a Penelope-munkát.

— Megint határozatot horgolunk, — gondolta s ha megjön a császár manifesztuma — megint följöttük.

Nem fogadtak neki szót, hanem há'aroztak. Az igaz, hogy nem nagyon. Azon a határozaton megint lehet változtatni. Ami pedig annyit tesz, hogy az adott szót meg kell tartani, nehogy kára legyen belőle a párt reputációjának, de a párthatározatot föl lehet fejteti akárhányszor, nehogy komolyan higgyék, hogy az fog mindig történni, amit elhatároznak.

Ez már megint rébusz. A nemzet utóljára is ugy megokosodik ettől a sok kis fejtörőtől s olyan finom elméje lesz, hogy már ezután csak komoly kérdéseket fog megoldani akarni.

De hát akkor vajon mit fog felenni még Eötvös Károly is, ha azt kérdik majd tőle:

— De hát most? Most mi lesz? :

BELFÖLD

A vámtarifa a bizottságban. A közgazdasági bizottság ma délután 5 órakor gróf Andrássy Tivadar elnöksége alatt folytatta a vámtarifa tárgyalását. Jelen voltak: Gróf Khuen-Héderváry Károly miniszterelnök, Láng Lajos és Darányi Ignác miniszterek, Kiss Pál és Wickenburg Márk államtitkárok, Biró, Oitlyk, Emmerring miniszteri tanácsosok és Rath osztálytanácsos. A tárgyalást a XIX. csoportnál folytatták és ma a XXIX. csoportig jutottak.

A XXI. csoportnál (dáványolaj stb.) Nagy Ferenc konstatalja hogy itt Ausztriának nagy koncessziót tettünk, ami az osztrák finomító-ípar fellendülését és a magyar finomító ipar stagnálását vonta maga után. Jó lesz ezt Ausztriával szemben kellőképp hangsúlyozni, mert ez a mi részünkön igen nagy áldozat. A mi helyzetünk rosszabbodott, ami elől az osztrákok nem zárkoztatnak el. A dologból ezáltal kárust nem csinál, de szükséges hangsúlyozni, hogy mily nagy áldozatot hozunk, és ezért, ogunk van rekompenzióit kérni.

Neumann Ármán mindenben osztja Nagy álláspontját és kéri a jegyzet megóvását addig is, amíg

egyéb rekompenzióit kaphatunk. Krasznay Ferenc a petroleum-kutatás dekadenciájára hívja fel a figyelmet és kéri erre néve a kormány felvilágosítását. Darányi Ignác miniszter konstatalja, hogy kutatások jolyton történnek és pedig segítségével is. A földtan intézetnek egyik főfeladata éppen az, hogy ilyen kutatásokat végezzen, s hogy e feladatának megfelelőhessen, ugy ő, mint a pénzügyminiszter a legmészebb menő támogatást bocsátották az intézet rendelkezésére, mert jóllehet fontos hogy Magyarországon minél több iorrást tálljanak. (Helyeslés.) Láng Lajos miniszter utal arra, hogy ebben a tekintetben a kormány már mintegy 15 év óta akciót folytat, amely hovatovább mindinkább nyer terjedelemben. Ebben az irányban jövőre természetesen csak fokozódhat az akció. Krasznay Ferenc a kutatás megkönynyítése érdekében a bányatörvény megfelelő módosítását sürgeti. Nagy Ferenc jelzi, hogy a jelenlegi bányatörvény betartása mellett a kutatás tetemesen meg lenne könnynyitve. A földmívelési miniszternek azt ajánlja, hogy az ő hatósága alatt álló területeket könnyebbítéssel engedje át a kutatások céljára. Darányi Ignác miniszternek van érzéke az ipar iránt, de utal arra, hogy az államirtók a leggyakrabban támadásoknak van kitéve, amit figyelmen kívül hagyni nem lehet. A bányatörvény igen előrehaladott stádiumban van és bár vannak még differenciák, de ha normális parlamenti viszonyba létesnek, amiben Krasznay nagy szolgálatokat lehet, ugy ez a törvény rövid időn belül meglehet.

A XXII. csoportnál (pamut stb.) Weiss Berthold kifogásolja, hogy a festett pamutot, amely félgyártmány, vámentesen hozhatják be s így nálunk konkurrenciát csinál. Erre megfélelő vámot (20 korona) kér. Láng Lajos miniszter elméletileg igazoltnak látja a kifejtett álláspontot de amikor a nagy osztrák ipar nem kívánt vámot, nekünk alig lehetett más álláspontot el foglalnunk, amikor nekünk a parallel iparunk jelentékenyen kisebb. Annak idején a magyar textilgyárosok is a vámentesség mellett foglaltak állást. Neumann Ármán a miniszter álláspontját teszi magáévá. A 191. és 192. tételnél Weiss Berthold nékiülözi az áruk osztályozását ami mindenütt megrvan, de itt éppenséggel szükséges. Miután a megkülönböztetést Ausztria is követelni fogja, ajánlja, hogy ha erre alkalom nyílik, az osztályozást vigyük keresztül a két tételnél. Nagy Ferenc utal arra, hogy mikor a tarifa készült, abból indultak ki, hogy a kelmefestő gyáraink csak a tömeges szövetekre fektették a súlyt. A konkurrencia miatt többre már a finom és legfinomabb szövetek festésére tértek át a gyárosaink, ennek folytán a tételek a jelenlegi összeállításban nem felelnek meg érdekünknek. Ajánlja tehát, hogy ezt a két tételt újabb megfontolás alá vegyék. Láng Lajos miniszter a Nagy Ferenc által jelzett első álláspontot igazolva látta az akkor adott helyzeten. Akkor természetesen nem lehetett számolni későbbi alakulásokkal. Mielőtt elterő álláspontot elfoglaltatnák, nagyon óvatosan kell megvárniunk a viszonyokat és csak ha alaposan meggyőződünk a viszonyok változásáról csak akkor foglaltunk el más álláspontot.

A XXXVIII. csoportnál (vas) Nagy Ferenc ráutal ismét azokra a nagy koncessziókra, amelyeket Ausztriának adunk, a mezőgazdasági engedmények fejében. Azért látja szükségesnek ezt hangsúlyozni, mert az osztrákok mindumalan szóváteszik mezőgazdasági érdekünk védelmét. Kaptak ök ennél sokkal többet. Weiss Berthold a magánipar támogatását kéri annál is inkább, mert az állami üzemek kárral dolgoznak. Láng Lajos miniszter a magyar ipar részesedése mellett foglalt állást mindig, amiről éppen a magánipar tehet tanúbizonyságot. Az újabb be.ektetéseknek, amelyek a magyar állami vasgyárak beruházásaiban foglaltatnak, a magyarizata egy fontos tállomány, amelyet a magániparosok nem akartak megszerezni s így az állam volt kénytelen ezt megszerezni.

A vitát holnap folytatják.

Törvényjavaslat a telepítésről. A telepítésről szóló törvénytervezetet, melyet pár héttel ezelőt tett közzé a földmívelésügyi minisztérium, hír szerint törvényjavaslat alakjában legközelebb, talán már holnap a képviselőház elé terjeszti Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter.

A helyzet.

Budapest, július 7.

Az obstrukció ma is vigan folyt tovább, még pedig annyival is vigabban, mivel véletlen támogatást kapott gróf Khuen-Héderváry titkos és nyílt hívei részéről, akik személyes ügyükkel beszélték ki az ülés jökora részét. A Kossuth-párt tegnapi leszerelő határozatának tehát tisztán formai jelentősége volt és egyáltalán nem alterálja a párt harcias tagjainak magatartását. Akik tegnap fenntartották akciójuk szabadságát, ma már gyakorlatban is bemutatják, hogy élnek ezzel a szabadsággal, ugy, mintha az a párthatározat nem is lenne a világon. A tegnapi pártértekezlet lefolyása csak megerősítette a harcias árnyalat harcikédvét, mert éppen ez derítette ki, hogy a pártban ök a helyzet urai. Bizonyosága ennek már pusztán az a jelenség is, hogy egy kilencven tagu pártnak összesen negyvenhat tagja jött el egy értekezletre, amelyet már jó egy héten át készítettek elő, s amelynek az volt a célja, hogy a pártvezér megmaradását egy

bizalmi nyilatkozattal lehetővé tegye. Azoknak a nagy száma, akik tüntetően távolmaradtak, már önmagában is elég érthetően beszél. Az pedig, hogy a megjelent negyvenhat párttag közül is csak huszonhat, tehát csak egy hat főnyi többség, szavazott a teljes leszerelés mellett: mindent megmond. Majdnem úgy fest ez a dolog, hogy az a huszonhat ember áll *Kossuth* Ferenccel a párt összes többi tagjai ellen. És ha talán egészen ez nincs is így, de annyi legalább is teljesen világos, hogy csak ez a huszonhat ember volt hajlandó magát exponálni a leszerelés mellett. Azok, akik a leszerelő indítvány ellen szavaztak, azokból, akik távolmaradtak, feltétlenül számítanak legalább még husz harcarakész emberre, úgy hogy az Ugron-párttal és a pártion kívül álló ellenzékiekkel együtt a harcias ellenzék legalább ötven főre tehető. Ami megfelel az e részről eredetileg felállított prognózisnak.

A harcias csoport tagjai, hiven tegnap kijelentésüköz, nem fognak kilépni a pártból, hanem megvárják, hogy lesz-e kedve a párt hivatalos vezetőségének alkalmazni velük szemben a pártkör alapszabályainak azt a paragrafusát, amely a pártkörből való kizárással sújtja azt a párttagot, aki a többség határozatának nem veti alá magát.

Jellemző különben a *Kossuth*-párt vezetőségének kormánypártiságára, hogy ezzel a paragrafussal ma a *Pester Lloyd* estilapjának élén fenyegeti meg a renitenseket. Ez a fenyegetés az elmondottak szerint meglehetősen céltűzött, mert hiszen, amint említettük, a harciasok maguk akarják a dolgot kenyértörésre vinni és így a *Kossuth* Ferencök felhivatalos kommunikéje csak mint érdekes vallomás jöhet figyelembe.

A harcikedv tehát egyáltalán nem lankadt, sőt inkább erősödött a tegnapi esti párthatározat óta. Az obstrukció szervezkedik, bár vitarendezés-bizottság nincs. Eddig egy hétre való szónok van beosztva és ezután is hétről-hétre fogják megállapítani a felszólalók sorát az önként jelentkezők közül, akiknek a száma előreláthatóan nem fog elapadni.

Más oldalról nagy segítsége az obstrukciónak a szabadelvűpárt teljes apatiája, amelylyel sorsára bizza gróf *Khuen-Héderváryt* és kabinetjét. A többség soraiban is nagy elégedetlenséget okozott a miniszterelnöknek az a kijelentése, amelylyel tegnapi negatív formában a Ház feloszlását helyezte kilátásba arra az esetre, ha nem kap indítványt. Beavatottak határozottan állítják, hogy gróf *Khuen-Héderváry* arra, hogy ex-lexben feloszlassa az országgyűlést, nincs felhatalmazása és nem is kaphat ilyen felhatalmazást. Tegnapi burkolt fenyegetése tehát nem volt egyéb egy kis szónoki ügyeskedésnél, amelylyel a *Kossuth*-párt tegnapi értekezlete előtt puhítani akarta a harc folytatására szánt szélsőbaliakat. Ezt a célját azonban semmiképp nem érte el. Ha tegnap még voltak is olyanok, akik hittek a fenyegetésnek, ma már az ellenzék körében is tisztán áll az a valóság, hogy ex-lexben való választásról szó sem lehet.

A Kossuth-Khuen-fuzió a vidéken.

*Kolozsvár*ról jelentik a *Magyar Távirati Irodának*: A város köztörvényhatósága ma rendkívüli közgyűlést tartott gróf *Béldi Ákos* főispán elnökele alatt. A napirend első tárgya a kormányának kinevezetéséről szóló leirat volt. A köztörvényhatóság a következő határozati javaslatot fogadta el:

Kolozsvár város köztörvényhatósága gróf *Khuen-Héderváry* miniszterelnöknek és miniszter-társainak kinevezését hazafias tisztelettel üdvözlöi és kötelezőnek ismeri a kormány minden, a haza javára irányuló működésében az ország jogainak, törvényeinek és alkotmányának megvédésében és megőrzésében hazafiasan támogatni.

A közgyűlés mellőzte *Deák* Albertnek azt az indítványát, hogy a város a leiratot abbéli aggodalmának kifejezése mellett veszi tudomásul, hogy a kormány szükségfalása a kibontakozásra és a parlament normális működésére annál kevésbé nyújt kielégítést, mert a kormány programjában nemzeti kívánatnak teljesítésére nem tett határozott megnyugtató kijelentést.

A bizalmat szavazó határozati javaslat elfogadásában csak az az érdekes, hogy a javaslatot egy olyan városi képviselő (*Tandás* József) nyújtotta be, aki a kolozsvári függetlenségi és 48-as *Kossuth*-párt alelnöke.

Az osztrák válság megoldása.

Az osztrák kormány-krisis megoldása gyánant a *Wiener Zeitung* holnapi száma közléseivel azt a királyi kéziratot, amely körül az utóbbi napokban heves viták folytak és amelynek érdemével vezetett cikkünk foglalkozik. A legfelsőbb kézirat így hangzik:

Kedves dr. Koerber!

Alapos megfontolás és azoknak az okoknak beható megvizsgálása után, amelyek önt arra indították, hogy felajánlja nekem az ön és az ősszminisztérium lemondását, nem tehetek eleget, ama nehézségek dacára, amelyek az ön véleménye szerint a helyzetet uralkodó és akadályozólag hatnak az ön működésére, annak a kérésének, hogy állásától felmentsem. Tekintettel a legközelebbi időben szabályozást igénylő nagyfontosságú ügyekre, amelyek kipróbált erőkre kell hogy bízva maradjanak, továbbra is szükségem van az ön, nekem szorított értékessé szolgálataira. Amidőn szívesen emlékezem meg köszönettel és elismeréssel az ön és a minisztérium többi tagjai számos eddigi érdemeiről, számítok önnek már oly gyakran kipróbált hazafiaságára és biztosítom önt változatlan teljes bizalmammal.

Bécs, 1903. július 7.

Ferenc József s. k.

Bécsből, félhivatalos helyről, ezt a királyi kéziratot a következő, furcsa kommentárral kísérik:

A miniszterválság megoldása a legfelsőbb kézirat megjelenése után betetőződött. Nyilvánvaló, hogy ő felsége manifesztuma nemcsak a benne megnyilatkozó személyes bizalom hangsúlyozásánál fogva, hanem főként az elzmények következtében kedvező hatást fog gyakorolni az osztrák közvéleményre. A legfelsőbb kézirat bizonyosága annak, hogy ő felsége helyesli az osztrák kormány álláspontját és ez örvendetes jelenség. Koerber tudvalegleg ragaszkodott ahhoz, hogy a közös hadsereget illető mindennemű kérdés csak a két kormány egyöntúzi megállapodásával intézendő el. Ez az álláspont győzött s így az intellemtnek tekintendő a magyar nemzetű sovínizmus tulhajtásával.

Fejérváry bucsuja.

Báró *Fejérváry* Géza tábornagy a következő levelet intézte báró *Podmaniczky* Frigyeshez, mint az országgyűlési szabadelvűpárt elnökéhez:

Nagyméltóságú báró, pártelnök ur!

Ó császári és apostoli királyi felsége folyó évi június hó 27-én Bécsben kelt és a m. kir. honvédség *Rendeleti Közlönyének* mai számában közzétett legfelsőbb kéziratával engem a szolgálaton kívüli viszonyból a várakozási illetékek szabadságod tábornok viszonyába méltóztatott legkegyelmesebben áthelyezni.

Midőn ezt nagyméltóságod nagybecsű tudomására hozni szerencsém nem, kénytelen vagyok magam részéről levonni ezen legfelsőbb intézkedés következményeit. És miután ezen legkegyelmesebb elhatározás következtében ezidőszent ismét a tényleges szolgálatban álló katonáknak megjelölve a reám nézve kötelező szabályok azon intézkedése előtt, hogy tényleges szolgálatban álló katonák semmiféle politikai ügyesületnek tagja nem lehet, — kénytelen vagyok az országgyűlési szabadelvűpártból való formaszertű kilépésem nagyméltóságodnak ezennel bejelenteni.

Ez alkalommal nem mulaszthatom el és igazán kedves kötelességemnek tartom, hogy úgy nagyméltóságodnak, valamint az országgyűlési szabadelvűpártnak, melynek évek hosszú során át igaz büszkeséggel vallottam magamat tagjának, legőszintébb hálámát, legbensőbb köszönetemet fejezzem ki azon bizalomért, azon meleg rokonszenvért és azon hazafias készséges támogatásért, amelynek hosszú miniszteri működésem egész tartama alatt mindenkori változatlan részese voltam.

Az élet minden körülményei között egyike lesz az legbecesebb emlékeimnek, és azt hiszem nem is kell mondanom, hogy gondolataimban és érzéseimben mindvégig szívem egész melegével az országgyűlési szabadelvűpárthoz tartozónak fogom magamat ezután is tekinteni.

Fogadja nagyméltóságod kiváló tisztelem és igaz nagybecsülésémet őszinte nyilvánítását, melylyel maradtam nagyméltóságodnak

Budapest, 1903. június hó 30-án

régi hive

Báró *Fejérváry* Géza s. k.

KÜLFÖLD

Loubet Angliában.

Budapest, július 7.

Mai reggeli lapunkban már megemlékezünk a francia köztársaság elnökének angliai utazásáról s Londonba érkezéséről. Az újabb részletek a következők: A fogadás, amelyben London lakossága *Loubet* elnököt részesítette, a pompás napfényes időben, valóban nagyszerű volt. *Edvárd* király vendégének tiszteletére a becsületrend nagy jelvényét viselte. *Loubet* elnök frakkban, a király tábornagi egyenruhában volt. *Edvárd* király szívesen megrázta vendégének kezét s azután bemutatva *Loubet* elnöknek a walesi herceget, *Balfour* miniszterelnököt és a külügyminisztert, *Loubet* elnök a maga részéről *Delcassé* külügyminisztert mutatta be az angol királynak. Az állomás előtti tényszerű zsufolva volt. Az utcák zászlókkal és virággirlandokkal voltak feldisítve. Egész London el volt árasztva francia látogatókkal. A véletlen úgy akarta, hogy közvetlenül a francia elnök megérkezése előtt haladt el az amerikai flotta Dover előtt és ágyulövésekkel üdvözölte a kikötőt, amit onnan viszonoztak.

A *Loubet* tiszteletére rendezett ovációk teljesen spontán jellegűek. Tegnap este egész London ki volt világítva a nélkül, hogy a lakossághoz ez iránt valaki felhívást bocsátott volna ki. Számos utca ünnepiesen föl van lobogóva és díszítve. Sokan kalapjukon és ruhájukon francia jelvényeket és rozettákat viselnek. Az izgalom, amely a dél-afrikai háboru alatt Franciaországgal szemben nyilvánult, teljesen megszűnt.

A *Buckingham*-palotában adott díszlakoma alkalmával *Edvárd* király *Loubet* elnökre pohárköszöntőt mondott. Örömet fejezte ki, melyet a királyné és ő maga is érez, hogy az elnököt a *Buckingham*-palotában fogadhatja, és reméli, hogy az elnök kellemes emlékeket fog megőrizni londoni tartózkodásáról. A fogadtatás, amelyben a lakosság minden osztálya részesítette, bizonyítja a Franciaországgal szemben való barátságos érzést; azzal az országgal, amely Angliához legközelebb lekszik és ennek folytán kellene, hogy legjobb szomszédja legyen. Pohárköszöntője végén utalt a király utolsó párisi látogatására és arra, hogy ott milyen szívesen fogadták. — *Loubet* köztársasági elnök a következőkkel válaszolt: A fogadtatás, melyben felséged részesített, annál is inkább megrögzött, mert az egész francia nemzetet illeti. Ennek nevében kérem felségedet, fogadja legőszintébb köszönetemet. Franciaország gondosan őrizi párisi látogatásának emlékét s meg vagyok győződve, hogy ennek meglesznek a legszerencsésebb eredményei és nagy mértékben hozzá fog járulni a két nemzet közötti lévő viszony fűntartásához és egymáshoz közelebb hozatalához, ami közös javukra és a világégek biztosítására szolgál. Emeltem poharamat VII. *Edvárd* király és a királyné ő felségeik, a walesi herceg és hercegné, az egész királyi család és az angol nemzet községére. — *Loubet* elnök a *Buckingham*-palotából *Mariboroughhouse*-ba ment a walesi herceg meglátogatására, akinek a becsületrend nagykeresztjét nyújtotta át, majd *Clarencehouse*-ban a *connaughti* herceget látogatta meg, ahonnan a francia követségére hajtott, ahol a francia kolónia küldöttségét fogadta. A nagykövetségről az elnök visszatért a *Yorkhouse*-ba. Egész utján óriás néptömeg lelkesülten éljenze. A *Yorkhouse*-ból az elnök ismét a *Buckingham*-palotába ment, ahol este díszlakoma volt.

London, július 7.

Loubet köztársasági elnök ma reggel egy testőrcsapat kíséretében a francia kórházba, majd a francia nevelőnök otthonába ment. Az elnököt mindenütt szívélyesen üdvözölték és az utcákon, amelyeken kocsija végighaladt, nagy néptömeg gyűlt össze 11 óra körül visszatért az elnök a *Yorkhouse*-ba.

London, július 7.

Delcassé külügyminiszter a délelőtti folyamán meglátogatta Landsdowne máriki külügyminisztert és hosszabban értekezett vele. *Loubet* köztársasági elnök délelőtti 12 óra körül a diplomáciai testületet fogadta. A fogadtatás után gróf *Delcassé* *Benckendorff* orosz nagykövettel értekezett.

London, július 7.

Egy órakor *Loubet* elnök a francia nagykövettel és kíséretével egy osztály testőr által környezve a Guildhalba hajtott, ahol a lordmajor és a városi hatóságok ünnepiesen fogadták. Egy felirat átnyújtása után a magas vendégek közt a walesi herceg és királyi ház más tagjai reggelhez ültek, melyen a miniszterek és más méltóságok is résztvettek. A lordmajor meleg szavakkal felköszöntötte az elnököt, aki így válaszolt: „Csatlakozom azokhoz a kívánságokhoz, amelyeket ön kifejezett a két nép szívélyes egyetértése iránt, amely népek mindegyike

szükséges helyet foglal el a civilizáció történetében. Közös érdekeik célja kell, hogy a békeszeretet és egyetértés szellemét sugallja nekik; amely, mint ön helyesen mondta, a humanizmus ügyének van hivatva szolgálni. A köztársaság külügyminiszterének oldalán való jelenléte záloga önkre néve annak az értékeknek, amelyet az egész francia kormány helyez arra, hogy országaink között ezt az örömdetes barátságos viszonyt fejlessze. Poharamat a lordmajor és a községtagok egészségére emelem.

A pápa halódása.

Róma, július 7.

Mazzoni tanár, aki alig távozik a pápa melől, tegnap úgy nyilatkozott, hogy a pápa szervezete oly csodálatraméltó szívós, lelkének energiája oly bámulatosan nagy, hogy ő nem képes a pápa halálteletét aláírni, bár a pápa roppant gyöngesége nagyon aggasztó körülmény. A mellett oly ideges, hogy sem a karszékekben, sem az ágyban nem tartja ki sokáig s helyét folytonosan változtatja. Mikor tegnap bouillont kellett magához vennie, az ágyból ki akart kelni s akaratát keresztül is vitte. Tegnap este óta azonban nyugodtan fogadja az orvososágot. A tegnapi konzultáció után magántikarának, Mons. Angelinek néhány latin distichont diktált a halálról.

A tegnapi nap izgalommal teljes nap volt. Róma népe azon benyomás hatalmas alatt volt, hogy a pápa állapotában váratlan javulás állt be. A pápa családtagjai és környezete örömtől ragyogó arccal mondta mindenkinek, hogy esoda történt, s a pápa talán még ki is gyógyul. Persze ez a remény késő este alaposan lelohadt, mert a pápa erői gyorsan fogyni kezdtek, de napközben annyira magához jött, hogy *Bacelli* volt miniszter, a világhírű orvos már azt hitte, miszerint a pápa orvosai tévedtek a diagnózisban. Mert ha az a diagnózis áll, amit Mazzoni és Laponi megállapítottak, akkor a pápának nagyon sokat kellene szenvednie (holott fájdalomról éppen nem panaszkodik) s örökösen fulladási rohamok bántanák. E helyett azonban a pápa állapota olyan volt, mintha nem is lenne nagybeteg s mintha nem volna egyéb baja az aggkorral járó gyöngeségen kívül.

A pápa tegnap oly kitünően érezte magát, hogy időnként nem is hitte, miszerint meghal. *Mosolyogva beszélgetett életének lassan kiálzó mécséről, de azért szilárdan hitt a fölgyógyulásában, s e hitből hallatlan, soha nem tapasztalt energiát merített.*

Csak ennek köszönhető az a csodálatos eset, amely tegnap délben történt. Udvari káplánjának, Angelinek, és orvosának tiltakozása és kérése dacára fölkel az ágyból, fehér talárt adatot magára, odatámaszkodott íróasztalához, elővett néhány köteg kéziratot s egy könyvet s több óra hosszáig olvasott. Mikor ezt megunt, diadalmasan fordult Angeli felé: — Látjátok, még élek s dolgozni tudok. A kegyelmes isten megengedi, hogy egész az életem végéig munkálkodhassam. Bármikor jöjjön is ez, halásan fogom fogadni.

A pápa váratlan javulásának a híre elterjedt az egész városban s a vénasszonyok siettek megrakni a lutriban azokat a számokat, melyeket a kabala ez alkalomra kijelöl. A egész város törhetlen bizalommal nézett a jövendő elé, s mármár szentül hitte mindenki, hogy a pápa föl fog gyógyulni. Mazzoni és Laponi azonban azt mondják, hogy diagnózisukat megdönthetetlen jelenségek támogatják, amelyek teljesen kizárják annak lehetőségét, hogy a 94 éves aggastyán fölgyógyuljon. A jelenségek teljesen kizárták s mégis a pápa állapotában tegnap délután olyváltozás állott be, hogy Laponi maga is úgy nyilatkozott, hogy a fölgyógyulás lehetősége nincs kizárva.

— Nem tudok hova lenni bámulatomban, mondá tegnap Laponi egy hírlapírónak. Tegnap (5-én) örülség lett volna reménykedni, de ma azt mondom, hogy *balgaság lenne minden reményt földadni, Egyletőre semmi bizonyosat nem mondhatok.* A pápa ellenálló ereje csudálatraméltó, emberfölötti.

Mazzoni nem kevésbé volt meglepetve. — Nem mondhatom ugyan — mondá — hogy a pápa meg fog gyógyulni, de *érdeklődésére oly úd, mint egy ifjú.* A biztató szó úgy hat a pápára, mint a varázslat. Ma egész nap derűs és

moszkony volt. Nagy élénkséggel beszélt néhány költeményéről, melynek a kefelevonatát szerette volna látni. Azután azt kérdezte tőlem:

— Csakugyan hisz ön közeli halálomban?

— Erről szó sem lehet, — mondám neki.

— Szentséged magas koránál fogva ugyan a legkisebb ténynek is nagy jelentősége lehet, de erősnek s egészségesnek néz ki s nem szabad a halálra gondolnia.

A pápa hosszasan rám nézett, azután megelégedve mondá:

— Helyes, nagyon helyes.

Mazzoni a következőleg formulázta a maga ítéletét: — A betegség magában véve halálos, egy távoli sejtelen azonban azt sugja, hogy még nincs minden remény elveszve s hogy a harcot minden eszközzel folytatni kell. — A pápa környezete pedig tegnap egész nap szinte lelkesedve beszélt XIII. Leó hallatlan akarateréről, bár erőltetn teste teljesen össze volt zsugorodva. Időnként kikelt az ágyból s egyik unokaöccsének vagy egyik prelátusának a karján végigsétált a szobájában. A pápa ezt oly parancsoló hangon, oly csillámló szemekkel mondta, hogy senkisémet mert ellenkezni.

— Nem akarok ágyban halni meg, — mondá Agliardi bíbornoknak.

Ahhoz is volt ereje, hogy íróasztalához menjen, néhány fontos iratot kikeresgéljen s átadja mons. Mazzolinak. Azután sajátkezűleg válogatott össze íróasztaláról néhány tárgyat, hogy halála után unokaöccsének adják emlékül. Megható, hogy tegnap reggel magához kérte Agliardi bíbornokot s egyik költeményéhez új variánst diktált neki.

Szobája, ahol haldoklik, zöld damaszttal van kikárpitozva, a végén aloe van s itt van az ő egyszerű ágya. A szobának csak egyetlen ablaka van, melynek függönye félig be van huzva, hogy a viláosságát tompítsa. Az ablak a Péter-térre néz s a rómaiak nagyon jól ismerik. Az ablaktól jobbra művésziesen faragott szekrény áll számos fiókkal, balra pedig az íróasztal áll nehéz tömör ezüst tintatartóval, aranytollal, elefántosnt-feszülettel s néhány könyvvel. *E néhány könyv, melyek a pápa utolsó társaságát képezik: a biblia, Dante, Virgil és Horác.* A pápa ebben a szobában szokta magán-audienciáit is tartani.

A pápa hihetetlen energiájáról és lélekjelenlétéről utólag még a következők közlik: Mikor tegnap este föladták neki az utolsó kenetet, maga emelte föl az inget s nyújtotta oda csipejét mons. Pifferinek. Azután néhány pillanatra fölemelkedett ágyában és a jelenlévőket e szavakkal üdöztette meg: *Ez az én utolsó áldásom.* Ez az összes jelenlévőket nagyon megalotta. Az utolsó kenet feladásának szertartásán msgr. Pifferi kívül Azevedo majordom, Bisleti főkamarmester, Rospihiosi, a nemes testőrség parancsnoka, Sacchetti márkai főudvarmester, Marigliani és Miniatelli titkos kamarások, valamint gróf Zichy, De Samper és Scapinelli de Legugno, Marcolini titkos káplán, Angeli titkár és gróf Sardárin, az aranyrózsa átadója, végül Gotti és Mathieu bíborosok is jelen voltak. A szertartás után átadták ő szentségének a táviratokat, amelyekben a szentatyának javulást kívánnak. A pápa ennek szemlátomást megörült.

A pápa szobájából azután eltávoztak a bíbornokok és egyházi főméltóságok, csak Laponi és Centro komornyik maradtak ott, hogy virrasztsanak. Angeli, Mazzolini, a pápa unokaöccsei és négy kamarás az előtérben virrasztsanak. Az utolsó kenet föladata után a pápa azt mondá Laponinak:

— Figyelmeztetnie kell engem, ha utolsó óráim üt.

Laponi azt válaszolta, hogy ő szentsége nyugodt lehet, nem forog fönn közvetlen veszedelem.

Ma reggel 1 óra 30 perckor a pápa erői fogyni kezdtek.

Reggel 1 óra 45 perckor. Dr. Laponi azt a véleményét fejezte ki, hogy a szentatyája még megéri a holnapi napot. Ő szentsége teljesen eszméletlen van.

A ma reggel 6 órakor kiadott orvosi jelentés szerint ő szentsége nyugodtan töltötte az éjszakát és kevés táplálékot is vett magához. A szent-

atyája valdezinüleg déli a mai napot. Az éjszaka folyamán a pápa négyszer vett táplálékot. Érvérése valamivel javult. Félhétkor fölemelkedett a szentatyája az ágyból, hogy a karosszékre vitesse magát.

Reggel 9 órakor. Dr. Laponi hajnali három óra óta nem hagyta el a pápa szobáját. A pápa az éjszakát félig eszméletlenül, álmatag állapotban töltötte el. Ha hang érte a fülét, fölnyitotta a szemét, de egy szót sem szólt. Minden negyed órában teáskánállyi konyakot vagy bort adtak neki. A pápa készséggel elfogadott mindent, amit neki nyújtottak és nyugodtan tűrte az ápolást. Hajnalhasadáskor a pápa nyugtalan lett és fájdalmasan nyöszörgöve ide-oda hanykolódott ágyában, mire orvosa elrendelte, hogy emeljék ki ágyából és vigyék karosszékre. Ott körülbelül félórát ült a pápa csaknem mozdulatlanul, majd megújult sóhajtozása és panaszkodása. Hatodfél órakor a pápát visszavitték az ágyába s a karosszéket az ablakhoz tolták. Azután az ablakot kinyitották, úgy hogy a reggeli szellő a szobába hatolt. A hűvös levegő fölödítette a pápát s a megkönyebbülés fájdalmas sóhajtása tört ki kebléből. Orvosa fölhasználta ezt a pillanatot, hogy erősítőt nyújtson a pápának. Azután ismét becsukták az ablakokat s a pápa ismét könnyű álomba merült. A Vatikánban azt mondják, hogy a pápa ismét megkönyebbülve, sőt csaknem jól érzi magát. Kilenc órakor a következő orvosi jelentést adták ki:

Az éjszakát a pápa nyugtalanul és álmatlanul töltötte, de táplálkozása kedvezőbb és általános állapota javult. A mell jobboldalán a kikapogtatáskor változás vehető észre. A középső rész, amely tegnap egészen tompa volt, ma már befogadta a levegőt. Ellenben a mell alsó része el van tömve, amiből arra következtetnek, hogy a mellhártyában víz van. Eppen az imént tetek próbaszúrás. A szív-működés gyöngül, a vese-működése megszűnt. *Az ujjak hegyén cnyosó (kékülés) vehető észre.*

Dél előtt 10 óra 20 perckor. Az olaszországi bíborosok már valamennyien Rómába érkeztek. A nagybeteg pápa állapota még mindig egyforma. A pápa már csak mesterséges életet él. Mégis azt mondják a Vatikánban, hogy közvetlen veszedelem nincsen, sőt a pápa jobb erőben van, mint tegnap volt.

Dél előtt 10 óra 30 perckor. Mazzoni tanár az imént közölte, hogy a pápa menthetetlenül el van veszve, de a katasztrófa a pápa rendkívül erős és szívós természete következtében s az izgató orvosi szerek alkalmazásával még néhány napig elhúzódhatik. Az a föltevés, hogy a pápa mellhártyájában váladék gyülemlt össze, az orvosokat arra bírta, hogy délelőtt tizenegy órakor beszurást tettek a Pravaz-féle fecskendővel. Az orvosok nem tartják a katasztrófát közvetlen küszöbön állónak, de tekintve ő szentsége rendkívüli gyöngeségét, lehetségesnek mondják.

A pápa ma reggel kérte az *Osservatore Romano*-t a *Voce de la Verità*t, hogy megneveze, mit innak betegségéről. Azonnal rendkívüli kiadásokat adtak ki, melyeket a pápa elé terjesztettek. Mikor az utolsó kenetet adták föl a szentatyának, megfordította kezét és azt mondta, hogy kezefejét, ne pedig tenyerét kenjék meg a szentel olajjal, mert utóbbi a papi és püspöki konszekráció által kétszeresen megszentelt. Esős idő van és szirokkó. A Vatikán környékén és a Szent Péter-téren a közlekedés a rendes.

Tegnap Gotti bíbornoknál tizenegy bíbornok gyült össze tanácskozni az új pápa választásáról. *Vannutelli, Gotti és Rampolla* bíborosokat említték jelöltékül. Ha *Oreglia* bíborost választanák meg pápának, *X. Pius* nevet venné föl, mert IX. Pius pápa nevezte ki bíborossá. Valamennyi többi bíboros pápává való választása esetére a XIV. *Leo* nevet venné föl, mert őket XIII. *Leo* nevezte ki. Az *Avanti* híre szerint ma délelőtt a Kongregatio de propaganda fide Gotti bíboros elnökletével rendes gyűlést tartott, amelyen *Agliardi, Steinhuber, Vives, Fiervotti, Martinelli* és *Segna* bíborosok vettek részt. Hir szerint a gyűlés jelentős volt. Az *Italia* szerint *Gibbons* bíboros részt fog vehetni a konklávéban. Egy postahajó elvállalta, hogy hat nap alatt Havreba hozza. Azonban *Moran* bíboros, sidneyi érsek nem fog megjelenni. Azoknak a bíborosoknak, akik még nem nyerték el a bíborosi süveget, ezután fogják

a süveget földni, hogy részt vehessenek a konklávéban. A Vatikán építőmesterei intézkedtek a konklávé internálása végett.

A bibornokok körében roppant nagy az izgatottság, mert Oreglián kívül még senki sem vett részt konklávéban. Tegnap valamennyi Rómában lévő bibornok a Vatikánba ment, Rampollával érkezni. Először *Mathieu* francia bibornok érkezett oda s sokáig tárgyalt az államtitkárral. Másodiknak a camerlengo, *Oreglia* bibornok érkezett, aki nyomban megtett minden szükséges rendelkezést a konklávéra. A közbiztonsági szolgálatot szervezte, a muzeumokat, a könyvtárt, Ráfael loggiáit elzáratta. Később megjelentek *Gotti* és *Agliardi* is. A rekkenő júliusi hőség a bibornokokat a konklávé alatt meg fogja viselni. *Fischer* bibornok már is sokat szenvedett a hőségtől.

Tekintve azt, hogy míg az új pápát meg nem választják, a bibornokok befalozott cellákban fognak tartózkodni, ez a júliusi konklávé nagy áldozatot ró a bibornokokra, különösen azokra, akik nagy testi terjedelemmel vannak megáldva.

A megoperált pápa.

Róma, július 7.

A pápa állapotáról délután 2 órakor kiadott orvosi jelentés a következőket tartalmazza: A kísérletképpen eszközölt beszurás folytán váladék szivárgott ki. Ezután a thoracocentésishez (mellkascsapolás) fogtak és 800 grammnyi folyadékot ürítettek ki az operációval. A műtét után való rögtön vizsgálatnál a tüdőnek eredetileg megtámadott részén koros hörögést észleltek. O szentsége jól kiállta a műtétet. Közérzése, ugy látszik, javult. Jelenleg ő szentsége nyugszik. *Lapponi*, *Mazzoni*.

— Délután 3 órakor.

A lapok külön kiadásokban jelennek meg. A *Voce de la Verita* a következőket jelenti: Ma reggel nyolc bitoros és *Massimo* herceg jelentek meg a pápa betegágyánál. Az *Osservatore Romano* megértesíti azt a hírt, hogy a pápa felkérte dr. *Lapponi*-t, hogy figyelmeztesse a katasztrófa közlekedésére. Az éj folyamán a szentatyát tojást, tejet és bort vett magához. Reggel felé kissé csöndesebb volt és hírlapokat kért. Elője adták az *Osservatore Romano* tegnapi esti kiadását, amely kedvező híreket tett közze egészségi állapotáról. Ezenkívül adtak a pápának egy számot a *Voce de la Verita* külön e célra készült kiadásából. A *Giornale d'Italia* arról értesül, hogy a pápa állapota tegnap este 10 óra körül komoly volt. Amidőn öcsösei megérkeztek, nehezen lélekezett. Csak e szavakat tudta kiejteni: *Kedveseim*, miközben könnyezett. Ejjel előtt izgatott volt a pápa és azt kívánta, hogy karosszékekbe tegyék. Az ágytakaró is terhelve volt. Három óra körül felébredt a szentatyá, néhány kanál bouillont vett és néhány alig érthető szót mondott. Reggel 5 $\frac{1}{2}$ órakor *Mazzolini* feladta a pápának az urvacsort. A pápa a szolgaszemélyzet iránt érdeklődött és ismételtén azt mondta: — Közeledik a pillanat, melyben el kell töltek válnom. Közöl vagyok az oxigén-belégzésnek is lehet tulajdonítani.

A *Giornale d'Italia* írja: A legutóbbi orvosi jelentésből kitűnik, hogy a szentatyá állapota nagy gyengesége következtében rosszabbodott. Kétkednek abban, hogy a Pravax-feeszkendővel való injekciónak lesz-e sikere. Ez operáció után, amelyet hírszerint *Mazzoni* fog végezni, igyekezni fognak a tüdőt a mellhártyaacskóban összegyűlt folyadéktól megszabadítani. Ez az utolsó kísérlet, amelyet a szentatyá életének meghosszabbítására tenni fognak. Reggel óta a szivműködés nagyon rosszabbodott, az érverés azonban kissé javult. Hangja gyenge. A szentatyá teljesen világos öntudattal van és ismeri állapotának komolyságát. Ismételtén kifejezte azt az óhaját, hogy utolsó latin versét nyomatásban lássa. A katasztrófa közeli beállta elkerülhetetlennek látszik.

Róma, július 7.

— Este 7 óra 20 perc.

A pápa ma reggel kénytelen volt visszafeküdni az ágyba, mert *Mazzoni* tanár meg akarta vizsgálni mellkasát. *Mazzoni* közölte a pápával, hogy egy kis műtétre van szüksége és beleegyezését kérte. A szentatyá kijelentette, hogy beleegyezik, mert a legnagyobb bizalommal viseltetik *Mazzoni* iránt. A műtét lefolyása a következő volt:

Midőn a pápa meglátta *Mazzoni* tanárt, kissé nyugtalan lett, de ismét megnyugodott, midőn *Mazzoni* mosolygó arcát látta.

— Csekély dologról van szó? — kérdezte a pápa.

— Néhány pero alatt készen leszünk, — mondá *Mazzoni*.

A pápa erre megjegyezte:

— Igazán? Mindenesetre tegyen egy, ahogy jónak látja. Mi bizunk önben.

Ő szentségét, aki eddig karosszékekben ült, Centra komornyik az ágyra emelte. A pápát nem vetkőztették le egészen, hanem csak mellét tették szabaddá. A műtét előtt a pápa halkan imádkozott. *Mazzoni* tanár, akinek dr. *Lapponi* segédkezett, kezébe vette a feeszkendőt és azt mondta:

— Engedje meg szentséged, hogy utánanézzek.

Mialatt ezután a szentatyá segédkezett abban, hogy melléről eltávolítsák a ruhát, *Mazzoni* kokain-injekciót tett, hogy a test illető részét érzéketlenné tegye. A pápa e közben nem adta jelét fájdalomnak. *Mazzoni* tanár erre először kísérletképpen beszurást tett, miközben némi folyadék mutatkozott és miután ez a kísérlet sikerült, nyomban alkalmazásba vette a Pravax-féle feeszkendőt, hogy az egész folyadékot eltávolítsa. Hála *Mazzoni* rendkívüli ügyességének, a műtét kitűnően sikerült és csak igen rövid ideig tartott, 800 gramm véres folyadékot távolítottak el. *Mazzoni* így szólt a pápához:

— A műtétnek vége.

A szentatyá erre azt mondta:

— Hogyan, ön már készen van?

Mazzoni: Minden bizonyonnyal.

— Miért nem éreztem semmit, holott más-kor injekciónál mindig fájdalmat éreztem?

— Ez az új műszer kitűnőségének köszönhető, amelyet szentségednek felgyógyulása után meg fogok mutatni.

A pápa így válaszolt:

— Ez lehet, de valószínűleg még inkább *Mazzoni* ügyes kezének kell ezt tulajdonítani.

A műtét után *Mazzoni* tanár a sebet kollé-diumba mártott vattával kötötte be. Az orvosok erre visszavonultak és megszerkesztették az orvosi jelentést. *Mazzoni* 3 órakor hagyta el a Vatikánt, ahová este fél 8 órakor fog visszatérni. A *Stefani*-ügynökség egyik képviselője előtt *Mazzoni* kijelentette, hogy még nagy veszedelem forog fenn, minthogy azonban oly betegségről van szó, amely-nél meglepetések lehetségesek, a szentatyá még három napig is élhet.

*

Róma, július 7.

A *Tribuna* jelenti: Ma délelőtt minisztertanács volt, mely azzal a kérdéssel foglalkozott, hogy a pápa megbetegedése miatt ne halasztsák-e el a király párisi utazását. Határozatra nem került a sor, mert ez ügyben természetesen a francia kormány nyál is értekezni kell. A király véleményét is bevárják és eleje is terjesztették már a kérdést. A *Capitale* szerint a minisztertanács újból fog foglalkozni eme kérdéssel. A szentatyá elhalálása esetére — ugymond a *Capitale* — ajánlatos volna a király utazásának elhalasztása, nem azért, mintha a konklávé alkalmából szükség volna a királynak Rómában való tartózkodására, hanem mert nem volna opportunus, hogy a király ünnepeken vegyen részt akkor, amidőn a pápa halála miatt Olaszország és Franciaország lakosságának nagy része gyászol.

Berlin, július 7.

A *Börsen* híre szerint *Vilmos* császár a pápa megbetegedésének híret vasárnap vette a *Hohenzollern* hajón. Az istentiszteletkor imát mondott a császár a pápáért és megjegyezte, hogy egy római távirat rossz híreket tartalmaz: „A pápa, akit ismerek, szeretek és tisztelve veszedelemben van. Imádkozunk érte.” Erre a császár egyszerű, de nagyhatású imát mondott, amelynek vége ez volt:

— A világnak szüksége van nagy és jó emberekre; vajha a mindenháto isten a szentatyát még sok éven át hagná életben.

A pápajelöltek.

Most, hogy XIII. Leo haladoklik, az egész világ azt találgatja, hogy a bibornoki kollégium tagjai közül ki lesz a pápa.

A legvalószínűbb jelöltek: *Rampolla* bibornok-államtitkár, *Vannutelli* Szerafin *Svampa* bolognai érsek, *Girolamo Gotti* bibornok és *Oreglia* bibornok-camerlengo. Ezek közül azonban kettő, *Svampa* és *Oreglia* a priori törlendő. *Svampa*, az egyház legényesebb csillaga nagyon beteg. Pár évvel ezelőt szélhűdés

érte, amiből még most sem lábolt ki. E szélhűdés következtében arca annyira földagadt, hogy az orvosi tudomány nem bírja lelohasztani. *Oreglia* pedig, aki most 76 éves, roppant ideges ember. Marad tehát *Rampolla*, *Gotti* és *Vannutelli*, akikhez esetleg még *Di Pietro* bibornok és *Sarto* velencei pátriárka járul, mint nagyon komoly jelöltek.

Rampolláról már egész irodalmat irtak össze. Mikor Spanyolországban nunciuss volt, roppant nehéz viszonyok közt kitűnő ügyességével vonta magára Róma figyelmét. Tizenhat év óta államtitkár, s amit ez idő alatt tett, az beletartozik a történelembe. Mint tetőtől-talpig diplomata, természetesen nem elégtelhet és nyerhetett meg mindenkit. Mint a pápai autoritásnak feje, sok barátja volt, de még több ellensége, ami különben a dolog természetéből folyik. Az egyháznak tágabb és a pápaságnak szűkebb értelemben rendkívüli szolgálatokat tett. Ha nem lett volna államtitkár, biztosan megkapná a tiarát, így azonban aligha, mert államtitkárból még soha senki nem lett pápa. Ő lenne az első.

Vannutelli Szerafin sokak előtt ismeretes nálunk is, abból az időből, mikor még bécsi nunciuss volt. Eddig ő volt a Vatikán legényesebb diplomatája. Bécsi működése óta azonban nagyon megöregedett. Ugyannyi idős (69 éves), mint XIII. Leo volt, mikor pápának megválasztották, Nagy baja, hogy kissé nagyot hall, ami magában véve nem nagy baj egy emberről, de egy pápánál, aki kihallgatásokat ad, nagyon hátrányos lehet. Ellenségei nincsenek, hanem csak csupa barátai. Ha meg nem választják, tisztára a nagyothalása lesz az oka.

Legtöbb kitérása van *Gottin*ak, aki egy évvel idősebb, mint *Vannutelli*, mert végtelenül eszes ember; értett ahhoz, hogy mindig tartózkodóan nyilatkozzék és soha ne lépjen előtérbe. Tudós, erélyes ember, s ami nem utolsó: imponáló, fejedelmi megjelenés. Valóságos cézári alak. Előnye az is, hogy szerzetes, aminő már rég nem volt Szent Péter trónján. Valamikor a karmeliták generálisja volt, nemkülönben brazilai nunciuss. Ez utóbbi minőségében megkapta a bibort fényes tehetsége miatt, ami még eddig egyetlen brazilai nunciussal sem esett meg.

*Die Pietron*ak esetleg az lesz a szerencése, hogy az előbbiektől a szavazó bibornokok csupa versengésből nem tudnak megegyezni s így őt választják meg. Különbben semmi világrengető tulajdonság nem jellemzi. De nem jellemzi *Sartot* sem, a velencei pátriárkát, kivéve, hogy finom, sima modoruriember s meglehetősen nagy az emberismerete.

HIREK

Budapest, július 7.

— BUDAPESTI NAPLÓ. Junius 30-ikán új előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztatassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— A király nyaralása. Bécsből jelentik, hogy a király holnap utazik el nyári tartózkodására Ischibe.

— Magyar nemesség. A hivatalos lap mai száma közli, hogy a király dr. *Bamberger* Béla budapesti ügyvédnek és törvényes utódainak, a közügyek terén szerzett érdemei elismerésül, a magyar nemesség adományozta. A kitüntetés méltó elismerése dr. *Bamberger* Béla munkásságának. A közgazdasági irodalom terén kifejtett kiváló működését a Magyar Tudományos Akadémia több alkalommal koszoruzta meg, becses dolgozatai mindannyiszor felkeltették a tudomány és szakkörök érdeklődését. A fővárosi ügyvédi karnak kiváló tehetségű tagja *Bamberger* Béla és a kitüntetés, amely most érte, széles körökben kelt rokonszenves visszhangot.

— A miniszterelnök fogadónapja. Gróf *Khen-Héderváry* Károly miniszterelnök, ugys mint belügy-miniszter e hó 9-től kezdődőleg minden hét osz-törtökön délután 4 órakor általános kihallgatást fog tartani.

— Wlassios üdvözlése. Fiuméből telegrafálják: Az Országos Polgári Iskola Egyesület gyűlése a következő üdvözlő-táviratot intézte dr. *Wlassios* Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszterhez:

Az Országos Polgári Iskola Egyesületnek Fiumében összegyűlt tagjai. Athatva az őszinte tisztelet és ragaszkodás érzelmeitől, amelyekkel nagyméltóságod mint ügyük leikes és feünköt szellemi vezetője, szellemi és anyagi érdekeik védője iránt viseltetnek, igaz örömmel üdvözlük nagyméltóságodat újból a magyar művelődés és közoktatás ügyében és folytatolagos munkájához a Mindenháto áldását kérk. Az egyesület közgyűlése nevében: *Lád* Károly elnök.

— Széll Kálmán — a Fehérkereszt-Egyesület elnöke. Azokat a boldogtalan gyermekeket, akiknek zsenge korára nem mosolyog szülői szeretet, ma nagy öröm érte: védelmük egy hatalmas és gyöngéd kézbe jutott, amely a szülői szeretet erejével és melegségével gondoskodik róluk. A Fehérkereszt-Egyesület ma délután fél öt órakor *Tabódy József* elnök elnöklése alatt rendkívüli közgyűlést tartott. Az ülésen bejelentették gróf *Telesi Géza* lemondását és nagy lelkesedéssel egyhangúlag Széll Kálmánt választották meg elnöknek, akit táviratilag üdvözöltek. Ismeretes, hogy Széll Kálmán alkotta meg Magyarországon a gyermekvédelmet, ő államosította a lelencházakat és országosan szervezte az egész kérdést. Belügyi politikájának ugyszólván bensőséges szenvedélye volt, hogy az elhagyott gyermekek életét megmentse a hazának és annyi diadala közül arra volt a legbüszkébb, hogy a gyermekvédelmet államosíthatta. A legnagyobb országos gondok közepette, a parlamenti harok viharában, erénytelen munkásságától elfárasztva is, szinte örült, ha a gyermekek ügyével foglalkozhatott és elérkeznyült, ha előtte ezt a kérdést szóba hozták. A gyermekvédelem ugyszólván lappangó költészete volt Széll Kálmán politikájának. És most, amidőn a hatalom polcáról leszállva, már nem vezetheti az állam gondoskodását a gyermekekről, szép és bölcs gondolat volt, hogy a társadalom Széll Kálmánt, a magánembert állítja a gyönyörű ügy élére. Az ő eszményeként dobogó szíve, szeretetének munkássága és ötletessége sokat fog használni az úgynök, amelyben fennkölt világnézete komoly és jutalmazó hivatást talál.

A Fehérkereszt-Egyesület ma rendkívüli közgyűlést tartott, hogy új elnököt válasszon. A közgyűlésen elnökül *Tabódy József* bejelentette gróf *Telesi Géza* lemondását az elnökségről s tartalmas szavakkal méltatta a nagy érdemeket, amelyeket a lelépett elnök az egyesület megszilárdítása és fővárlapoztatása körül szerzett. A közgyűlés zajos helyesléssel fogadta *Tabódy* beszédét és gróf *Telesi* Gézát örök hálaja elismerésül, egyhangú határozattal tiszteletbeli taggá választotta. Sorra kerülően az új elnök megválasztása, a közgyűlés lelkes örömmel vette annak a híret, hogy a volt miniszterelnök: Széll Kálmán hajlandó az elnökséget elfogadni. *Schmidt József* országgyűlési képviselő a tagok nevében mély köszönetet mondott Széll Kálmánnak, hogy nevének és egyéniségének fényével kész az egyesület népszerűségét és hatását tokozni. Erre a közgyűlés nagy lelkesedéssel megválasztotta elnökké Széll Kálmánt, amiről küldöttség fogja őt értesíteni. A küldöttség tagjai lesznek: *Tabódy József*, *Chorin Ferenc*, *Ruffy Pál*, *Föray Ferenc*, *Szaldárdi Mór*, *Schmidt József* és *Rónay János*.

— Új udvari tanácsos. A király, mint a hivatalos lap mai száma jelenti, dr. *Csiky Kálmán* József-megyei elnök nyilvános rendes tanárnak, a tudományosság terén szerzett érdemei elismerésül, a magyar királyi udvari tanácsosi címet adományozta.

Csiky Kálmán 1843-ban született Kenderesen. Családja az alsó-csernattói *Csiky*-család, a Székelyföld törzsekös nemzetségei közé tartozott s *Apaffy Mihálytól* nyert 1876-ban nemeslelet. Középiskolai tanulmányait a kisujszálasi, eperjesi és debreczeni gimnáziumokban végezte 1880-ig, mindig kitünő eredménnyel. Azután még hét éven át folytatta bölcsészeti, teológiai és jogi tanulmányait a debreczeni akadémián, a berlini, heidelbergi és budapesti egyetemeken, mely utóbbin nyerte el a jogi és államtudományi doktorátust. Majd a tudomány-egyetemen megszerezte a magántanári képesítést is a magyar magánjogból. Az 1881—84. országgyűlésen a sepsi-szentgyörgyi kerület képviselte a törvényhozásban s a véderőbizottságnak előadója volt. 1885-ben meghívás útján nevezett ki a József-megyei elnöki közgazgatási jog tanszékére, hol azóta működik. A fővárosi törvényhatóságnak 21 év óta szakadallal tagja valamint a budapesti ev. ref. egyháznak is presbitere. Megjelent nagy számú dolgozatai és cikkei közül számos tudományos munkát írt, melyek közül igaz monumetális mű *Verbőczy* Hármaskönyvének fordítása. nagy közgazgatási joga, a milleniumi corpus juris egy kötetének s utabban *Tacitus* összes munkáinak fordítása.

— Elintézett affér. A képviselőházban tegnap történt kinos incidensből kifolyólag dr. *Pályi Ede* és *Fenyő Sándor* szerkesztők ma déli kárdpárját vívtak a *Fodor-féle* vívóteremben. Dr. *Pályi Ede* *Gajári Géza* és *Lónyay Sándor* képviselőkkel provokálta *Fenyő* Sándort, aki *Komjádi Béla* és *Barta Ödön* képviselőköt bízta meg képviselővel. A segítők nyak- és csuklókötéssel, védkimelésig menő kárdpárjában állapodtak meg. *Pályi* orvosa dr. *Hüttl* Hümér, *Fenyő Sándor* dr. *Lány József* volt s a párbajt *Gajári Géza* vezette. A felek hevesen csaptak össze és az első üsszecsapás eredménye két laposvágás lett. A második üsszecsapásnál *Fenyő Sándor* a jobb kéz hátra négy centiméteres, az inakt lemeztelenítő vágást, a bal alkaron alsó harmadban, az orsó-csont felett négy centiméteres harántirányú, visszerezet átvágó vágást, a homlokán nyil irányban két, egymástól három centiméternyi

távolságra, 8—8 centiméteres, osonthártyáig ható, élesmeiszerű vágást kapott. A segítők ezzel a párbajt megszüntették. A felek nem békültek ki. *Fenyő Sándor* sebesülése, a párbajorvosok szerint, nem súlyos. Délután volt ugyan sebláza, ez azonban estére már egészen megszűnt.

— **Bebel öröksége.** *Umbold* táviratozzák, hogy *Bebel Ágost*, a német szocialistavezér 400.000 márkát örökölt *Kolmann* volt bajor hadnagyától, aki nemrég egy müncheni gyógyító-intézetben meghalt. *Kolmann* 1879-ben már egyszer hagyományozott 400.000 márkát *Belnek*, aki neki nagy szolgálatokat tett, most pedig halála után kitűdött, hogy *Kolmann* vagyonának másik felét is *Bebelnek* hagyta. A szocialista vezér nem vette át az örökséget, hanem keresi a törvényes örökösöket.

— **Katolikus tanítók gyűlése.** A katolikus iskolák tanácsának mai ülésén *Ember Károly* első sorban megemlékezett XIII-ik *Leo* pápa betegségéről s a katolikus tanításág imájába ajánlotta a beteg egyházfeljeldemet. Ezután a napjára következett: a katolikus iskolák és tanítóképzők oktatótervének revíziója.

A népiszkolai oktatóterv dolgában végzett munkálatról *Osádovszky József* püspök tett jelentést. E szerint a régóta húzódó munkálat a legújabb átdolgozás jolyamán értékes részekkel bővült s most már csupán utasításokkal kell majd kiegészíteni, hogy az egységes oktatótervet úgy az osztott városi, mint az osztatlan falusi iskolákra lehessen alkalmazni. *Ember Károly* elnök előterjeszti ehhez a pozsonyimegyei római katolikus tanítóegyesületnek ama kívánását, hogy mivel az állami oktatótervet még eddig egy sem bocsátották ki, adjanak alkalmat arra, hogy a vidéki tanítóegyesületek még hozzászólhassanak. A tanács eljogadta mind a két javaslatot. A felekezeti tanítóképzők oktatótervéről végzett munkát *Ember Károly* elnök és *Guszevits Vilmos* előadó ismertette. Kivánatos lett volna ugyan az állami tanterven tapasztalt hiányokat már most megvalósítani, mivel azonban a püspöki kar azt akarja, hogy alkalmazkodjanak az állami tantervhöz, e-ükk megvalósítását máskorra hagyja, ezáltal az állami tanterven csak felekezeti szempontból kívánatos változtatásokat tesznek. *Szőke Sándor* indványára pedig az alkalomból figyelemztetik a püspöki kart, hogy az új preparandium oktatótervet csak akkor hoz majd sikert a katolikus iskolázásra, ha az állam példájára tanítójeleik számára internétust, gyakorlóiskolát szerveznek és a tanárok számára megfelelő fizetésről és végellátásról gondoskodnak.

— **Szomorú balladák.** Ha a ballada tragédia dalban elbűszölve, akkor az alábbi történet, amely balladákra szól, be, bátran lehetne tragédia prózában elmondva. Azt újságolják ugyanis *Kolozsvárról*, hogy az *Erdélyi Múzeum Egyeslet* kebelében működik egy irodalmi osztály is, mely azáltal óhajtaná fellendíteni a magyar litteratúrát, hogy időnkint pályázatot hirdet különféle irodalmi váltajokra. Legutóbb ballada kívántott egy kétezer koronányi alapítvány évi kamata ellenértékében. Azonban a pályázat, minden jóakarattal ellenére, szégyenletes kudarcot vallott. A bizottság csak a közléhetőség mértékét kívánta, de még így szerény feltétlél vers sem akadt a pályázatban. Az egyik poéma tartalma, hogy *Zrinyi Iona* a virágok mezején *Nikodémiában* buslakodik, gyágyodik vissza hazájába. És saját hűmtán, saját lovalal indult *Munkács várába*, ahová a fogságából szabadult *Rákóczi* is megérkezett, de:

Jött *Carafa* Antal tábornok és lövettet a várra.

Zrinyi Iona és husz rokona forró szurkot öntött *Carafára*.

És sok kurucára (!) s vagy három ezer ordítva megdöglött;

Carafa megdöglött a dolgot és többet nem lött.

Aztán lett nagy áldomás, Cinka Panna szép dalt énekelte és huzta a nótát, a nép pedig énekelte, hogy:

Hazádnak rendtellenlül

Légy hive óh magyar.

Majd így versel tovább a jeles költő:

Adjá Isten — mondja *Rákóczi* — boldogok legyünk

És legyen majd egy gyönyörű gyermekünk!

A nagymama el fogja ringatni

És csókolni örömmel szoptatni.

Jaj, de nagy baj történt a nagymamával,

Elaszik szépen nyugodtan és meghal.

Azán elvitték nagymama koporsóját *Rodostóba* és ott eltemették a galati Szent *Benedek*-templom kriptájába tették.

Micsoda balladát lehetne költeni ezekről a balladákrol!

— **Sok az orvos.** A budapesti orvosegyesület elnöksége érdekes kimutatást készített a Budapesten gyakorlatot végző orvosok számára. A statisztika szerint a fővárosban 140 orvos működik. Londonban, amelynek lakossága hatszor nagyobb, mint a mi fővárosunké, az orvosok száma csupán 480.

— **Halálózás.** *Dárday* Dezsőné, *Dárday* Dezső fumei kormányzatsági titkár neje *Luccadán* édesanyja *Navaszék* grófnő birtokán elhunyt. Az elhunyt fiatal uróben *Dárday* Sándor, a legfelsőbb számszék alelnöke menyét vesztette el.

— **Horvátországi zavargások.** A horvátországi zavargások még egyre tartanak. A hatóságok jobb ügyhöz méltó gonddal ügyelnek arra, hogy a zavargások híre ne jusson nyilvánosságra, s a levelek fölbontásától a táviratok megcenzúrázásáig minden lehető elkövetnek e cél érdekében. *Zágrábi* levelezőknek a legutóbbi eseményekről ezt írja: Körülbelül egy héten belül *Zagoriában* és környékén hajmeresztő dolgok történtek. *Lipjén* felgyújtották *Uher Vilmos* nyugalmazott honvédezedes gazdasági épületeit. Az ozredes ki akarta ereszteni az istállóban alvó kocsiat és barmokat, közben egy éggó gerenda rázuhant és az egész fejét, kezét összegegette. A zágrábi kórházba szállították. A kocsi megmenekült, ellenben a barmok bennégték, a kár egyébként is nagy. *Posaric* helységbőrnök — a zatári járásban — ugyancsak éjjel minden borát kieresztették, ami törhető a házban találtak összetörték, agyéműjót széjjeltépték, ablakait beverték. *Posaric* családostól elmenekült és csak azután mert visszamenni, mikor a horvátok eltávoztak. *Cár Gyuró* krapinai szolgabíró az édesanyjánál járt látogatásban — aki *Zlatár* mellett földbirtokos — és éjjel akart kocsi hazamenni *Krapinára*. Alig ért azonban a kocsi az országra egy nagy csomó bekormozott alak megállította a lovakat és elkezdte a szolgabíró utlegelni. Kiabálni kezdett, amikor az utonállók meghallották a hangját és rájöttek, hogy tévedtek, ők nem *Cárt*, hanem egy zatári ügyvédet vélték a kocsiiban ülni és azt akarták agyonütni. Ekkor eleresztették és elmenekültek. Pénteken éjjel meg *Zlatár-Bisztrica* és *Bedekovina* állomások között egy vasuti hídnap a deszkáit és karfáit felszaggatták és keresztberakták a sínekre, egy táviratdoszlopot lefűrészeltek, a vonalon lévő jelzőtáblákat letépték. Megjegyzendő, hogy mindkét állomás meg van szállva katonasággal és mégis a közelbe merészkedtek a horvátok. Baj nem történt, mert a vonatőr a vonat előtt bejárva a vonalat, meglátta a keresztbe fektetett deszkákat és elvette onnét. Szombaton éjjel egy *Vesleskovec* nevű faluban egy ujonnan épült házról leszedték a tetőt, összetörték a ajtókat, ablakot, csupán a falakat hagyták meg. Ma éjszaka *Tugunycia* faluban a koszmároknak borát és pálinkáját kifolytatták, az ajtókat, ablakokat összetörték a ház mellett lévő szőlővesszőket kivagdalták s állítólag dinamit is tetek a pincébe. A koszmáros az így alá bujva várta, amíg a horvátok végeztek a rombolással. Ugyancsak ma éjszaka *Zlatár-Bisztrica* és *Koncina* állomások között négy telefon- és három táviratdoszlopot lefűrészeltek és kiöntöttek. Ugyebár ez a legelendőbb jóakarattal sem nevezhető csendes állapotnak. Pedig nekünk magyaroknak itt még panaszokdunk sem szabad. Ha panaszokdunk, az a válasz, köszönjük ezt az állapotot *Khuen-Hédervárynak*, az ő erőszakos politikájának a következménye ez. Ezek a demonstrációk az ugynevezett magyaroknak szólnak, akik a kormánypártra szoktak szavazni. Magyarbarát az elnevezésük, pedig Horvátországban magyarbarát nem is létezik, gyűlölnék bennünket alaposan.

— **Halálos esónakázás a Balatonon.** Vasárnap délután három fialalembert a balatonkeresztúri parton esónakba szállt, hogy a Balatonon az evezősportnak hódoljan. Mikor a esónak a sekély vizet elhagyva, mind jobban közeledett a mély víz felé, a fialalemberek egyike kiugrott a esónakból, hogy visszaláboljon a part felé. Olyan helyen ugrott azonban ki, ahol a víz már elérte az embernji magasságot s minthogy uszni nem tudott, nyomtalanul eltűnt. Bár azonnal meglettek minden kézelhető mentési kísérletet, kiogni nem tudták. A szerenostelenül járt fialalembert *Boskovits* Dezső, a marozali takarékpénztár könyvelője, kinek váratlan halálát menyasszonya is siratja.

— **Botrány egy ügétversenyen.** *Badenből* jelentik, hogy az ottani ügétversenyen tegnap botrány történt. A haidhóti díjnál ugyanis *Hatalmas* hajtója óvast emelt *Lisbeth* hajtója, *Spitz* Zigmund ellen. *Spitz* fölbáborodva utasította vissza az óvast s megfordult hogy az istálló felé menjen. Egyszerre csak hirtelen összerogyott és szívvelhűdés következtében szörnyet halt. Az eset csakhamar a közönség tudomására jutott és általános volt a részvét a hirtelen elhunyt ember iránt. Az egyesületnek egy *Hofmüller* nevű tagja azonban, amikor értesült a halálesetről, hangosan így szólt a körülötte állókhoz: — Ki törődik vele, mindössze egy zsidóval van kevesebb!

A közönség halotta a brutális kifejezést és módfelett felháborodott rajta. Az igazalom egyre terjedt s csakhamar szidalmak repültek *Hofmüller* felé, aki kénytelen volt bemekülni az igazgatósági épületbe, mert meg akarták verni.

— **Sikkasztás Nagytkindán.** A nagytkindai városi fogyasztási adóhivatalnál nagyobb szabású visszéléseket fedeztek fel. Eddig 8000 korona hiányt konstaltáltak. *Jankó* Agoston torontáli alispán Nagy-Beeskerekéről azonnal odaérkezett és késő estig tartott szigorú vizsgálat után a városi főpénztárnokot állásától felfüggesztette. Valószínűnek tartják, hogy a pénztárnokot csak mulasztás terheli. A tettes személyét eddig nem sikerült kipuhatolni.

— Egy honvéddörnyag büntetése. A satorlaj-újhegyi *Felismagazországi Hírlap* a következő, különösen hangzó hírt közli: *Benárd Jenő* honvéddörnyagot meglepő hírtelenességgel áthelyezték Marosvásárhelyre. Az őrnagy máris elköltözött Újhegyből, olyan gyorsan, hogy bucsulátogatásokra se volt ideje. Általános az a nézet, hogy a meglepő áthelyezésnek az volt az oka, hogy *Benárd őrnagy* megjelent a vármegye *Rákóczi-ünnepének bankettjén* s ott beszédet is mondott. Nem tudjuk, hogy lapításunk feltételese helyes-e vagy nem, de nagyon szeretnők, ha nem volna helyes. Mert ha csakugyan az az oka a honvéddörnyag megbüntetésének, hogy magyar ember létere részt mert venni egy nemzeti emléktünnepen, akkor ez a nemzet ellen elkövetett inzultus, amelynek a közvélemény megtörő felzúdulása lehet a következménye. Mindenesetre várjuk az ügy becsületes felderítését.

— A horvát bán Eszéken. Eszékről táviratozák: Gróf *Pejačević* Tivadar bán délután 1/4 óra körül szakadó esőben vonult meg Eszékre. A pályaudvaron nagy néptömeg jelent meg fogadására. A peronnal az autonóm és közös hatóságok, testületek és egyesületek küldöttségei félkörben állottak fel. Midőn a bán kiszállt a vonatból tarackövek és élénk zsvió kiáltások hangzottak fel.

Chavrák főispán és *Graff* polgármester beszédeire a bán azt válaszolta, hogy a bán méltóság elvállalásánál tudtaiban volt annak, hogy nehéz feladat vár rá, mert a politikai személynél sőtél telhők borítják. Ha ennek dacára elbátározta magát ez állás elvállalására, erre néve három körülmény volt irányadó. Először bagyományos hűsége és lojaltsága a király iránt (Élénk zsvió kiáltások) azután hazafisága és a hazaszeretet, amelynek minden becsületes polgárban laknia kell. A bán kijelentette, hogy jövőben is hű akar maradni eddigi jelszavához, hogy a jó közigazgatás minden haladás alapja. Új hatáskörében sohasem fogja feledni, hogy fia ennek a megyének és diszpolgára e városnak, amelyben első babérait aratta a községálat terén.

Miután a megjelentek közül többekkel beszélgetett, a bán a főispán oldalán a gazdagon felbőgzött városnál a megéhezásra hajtatott, ahol megszallott. Felült, hogy az itteni szerbek házaikat szerb zászlókkal díszítették. Este lákiyásmenet és szerenád volt az új bán tiszteletére, aki holnap reggel *Nasubá* utazik, ahol szintén nagy előkészületeket tesznek fogadására.

— *Liszt Ferenc hagyatékai.* *Liszt* Ferenc hagyatékából nemcsak négy érdekes ereklye kerül árverésre az országos zeneakadémia helyiségében. Az árverésről szóló hirdelmény így szól:

Alulírott királyi közigyőző közhírré teszem, hogy a budapesti VI. kerületi kir. írásbírósnak mint hagyatéki bíróságnak 1902. O 176/7. számú megbízó végzése folytán a Bayreuthban 1886. évi június hó 30-án végrendelet hátrahagyása nélkül elhalt *Liszt* Ferenc, a magyar királyi országos zeneakadémia volt igazgatója, zongoraművész és zeneszerző hagyatékához tartozó az országos magyar királyi zeneakadémiának igazgatósági helyiségében levő az örökbagyó tulajdonát képezett az örökbagyó által használt egy *P. Sebastian Erard-féle* (Páris) *pianino* és még két szintén általa használt *pianino*, valamint szintén az örökbagyó tulajdonát képezett egy *víz légszusz-csillár* 1903. évi augusztus 11-én délután négy óra körül a helyszínén (a magyar királyi országos zeneakadémia igazgatósági helyiségében), *Andrássy-u. 67.* szám alatt nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek, készpénzértelenben azonnali átvételre elfogadani. Budapest 1903. évi július hónap 6-án. A kir. közigyőző kamara 907/902. számú rendelkezése alapján *Schilling* Rudolf közigyőző helyett, dr. *Schilling* Lajos.

— *Megszöktették a szinpárolt.* *Lisszabon*ból jelentik: Az *Avenida*-színház közönségét furcsa meglepetés érte, amely az egész portugál fővárosban szenzációt hozott. Már hónapok óta a bájos *Cremilda* kasszói volt a színház első vonzó ereje, az egyetlen star aki a vállalkozó számára teli házakat tudott elővárazsolni. Július negyedikén este ismét zsufoásig telt meg a színház, noha reitenetes kánikula dühöngött. Az első felvonásban egy szöktetési jelenet fordul elő: a bájos *Cremildát* megszöktetési az első tenor, hogy a második felvonásban tengeri fűrdőben ismét bemutatja a közönségnek. A függöny zugó taps-orkán közepette legördül és több fel se gördül. Már egy félóra telt el és a darabot még mindig nem folytatják. A nézők fűtülnek és lábukkal doboznak. Ekkor a függöny előtt megjelenik az impresszário, egészen megrökönyödvé és szomoruan jelenti, hogy a primadonnát egyszersmindenkorra szöktette meg a tenorista. A helyett, hogy a második felvonásban a szinpadi tengeri fűrdőben ismét megjelenjen, helyesebbnek találta, hogy a szenikail helyzetet megvalósítsa és a spanyol expresszrel egyenesen San-Sebastianba siettel, ahol a szerelmi idillt ezutal nem a közönség, hanem a maga számára folytatta.

— *Tanítók továbbképző-tanfolyama.* A budai állami pedagógiumban rendezett tanítói továbbképző-tanfolyam ma nyílt meg. A tanfolyamra az ország különböző vidékeiről több mint 40 tanítórú gyűlt össze, akikhez előbb dr. *Baló* József igazgató intézett

beszédet s bemutatta dr. *Veredy* Károly tanfelügyelőt, a tanfolyam vezetőjét, továbbá az előadó tanárokat: *Farkas* Sándort, *Snassl* Ferencet és *Kun* Alajost. Majd *Veredy* tanfelügyelő vizsgálta a továbbképzés célját. Tüzetesen ismerte az előadandó szociális pedagógiát, az itjusági irodalom, a nemzetgazdaságtat körébe eső újabb vívmányok fontosságát s kitaratsza budizta a halgatóságot, a tanfolyamot ünneppólesen megnyitotta. Az előadások nyomban megkezdtek. Az első kolégiúmot *Farkas* Sándor tanár tartotta a magyar honfoglalás történetúróinak kritikai méltatásával.

— *A szerb király vidám öcsöse.* *Karagyorgyevics* Arzén herceg, a szerb király öcsöse, akiről a párisi lapok a legutóbbi szerb trónváltozás alkalmából oly sok vidám indiskrécióit mondtak el, a párisi sajtóhoz levelet intézett, amelyben tiltakozik a róla kerengő mende-mondák ellen. De ez a sajtó nagyon illetlenül viselkedik, — úgy látszik, ismeri herceget. Csak egy lap közölte le a cocktail-herceg nyilatkozatát, amelyben többek között ezeket mondja:

Eleinte magam is nevettem a sok humoros cikkeknek, amelyet a párisi lapok annyi szeretetreméltósággal szenteltek nekem. Ugyen ki menekülhet meg Franciaországban a guny elől?! Először azt írták, hogy a belgrádi események híre nyakába borultam házmasterémnek, — máskor meg, hogy egy bogegában résztvettem valami lárms ünnepen... Számaltam francia barátom akinek véleménye fontos előttem, eléggé ismer. Mindezek tudják, hogy csak véletlenül voltam a Rue du Helderén levő bogegában, mert egyáltalában nem irekvantálom azokat a helyiségeket, ahol isznak... Most már nem hallgathatok, mert e mende-mondák a külföldi sajtóba is utat találtak, ahol gonosz kommentárokkban részesülnek. Én, aki Tonkingban a francia lobogó alatt sulyosan megbeszebltem, talán némi joggal helyezem magamat a francia sajtó védelme alá...

Igy ir Arzén herceg. Sobass töltött egy napot a bogegában a Rue du Helderén, igaz, csak hét napot és hét északát hetenként. Csakhogy azt is tudják a francia lapok, hogy miért demantál ezutal a herceg. Először is azért, mert királyiá koronázott bátyja százezer frankot küldött öcsösének, hogy ne keljen a Rue du Helderé bogegában — hitebeinni a cocktail-hanem készpénzért elegánsabb helyiségben. Másodszor azért, mert a párisi lapok indiskréciója amelyek oly kedvesen emlékeztek meg Arzén hercegnek sokévi viszonyáról a bogega tulajdonosnőjével, a szép *Mani* le asszonyról, csaknem katasztrófiát okozott. *Manille* asszony tulajdonképpen barátja, t. i. az, aki pénzzel látja el, — egy dugszagad likörgyáros dühösen rontott be a bogegába, szétzútot vagy száz palackot, aztán pedig ki akarta izni a hütelen nőt. De a deluó esküdözött, hogy mindaz hazugság. amit a lapok irnak. A jelenlévő törzsvendégek mindenben megerősítették a szép *Manille* esküjét, egy hogy a gazdag likörgyáros végre is megnyugodott és keblére ölelte zokogó és fuldokló szerelmest, ki is még aznap este boldogan vaozorától együtt Arzén herceggel. Arzént különben azal a misszióval ruházták fel, hogy ő kiserje Pétervárról baza új otthonukba Péter király gyermekeit.

— *Nyári mulatság.* Vasárnap Dunaharasztaban sikerült mulatság volt a dunaharaszti új katolikus templom belső berendezése javára. Az ünnepség *Bartal* Antal védnöksége, *Hoitsy* Pál, *Frank* Samu és *Antoni* István elnöksége alatt jojt le. A nagyszámu fővárosi közönség csak a reggeli vonattal tért vissza. A mulatság sikere érdekében *Vaesula* Antal, *Storer* Viktor, *Szabák* Endre és *Killings* Viktor rendezők buzgólkodtak.

— *Az elkégyott férj merénylete.* *Öhler* Izidor 29 éves párhégyott pár héttel ezelőtt elbágyta a felesége, szű etett *Plescher* Anna. *Öhler* azóta többször kérte az asszonyt, hogy térjen vissza hozzá, mind- eddig azonban nem sikerült a kapacitás. Ma délután ismét találkozott *Öhler* a feleségével a Lukács-fűrdő közelében s újra kérte, hogy térjen vissza hozzá. Az asszony most már hajlandó is lett volna erre s a kibékülés örömeire betértek a Lukács-fűrdőbe, hogy ott megfűrdőjenek. Az asszony ment be elsőnek a vízbe és hozzáfogott a fűrdőszékhöz. A férj ezalatt zsebéből revolvert rántott elő és ötször egymásután a feleségére süttöte azt. Egyik golyó sem talált mert az asszony minden lövés előtt lebukott a víz alá. A nagy lövöldözésre berohant a fűrdő személyzete. *Öhler* ekkor magára akarta sütni a revolvert, de lefogták a áatádkat egy rendőrnek, aki a III-ik kerületi kapitányságra kísérte. Innen a főkapitányságra vitték, ahol előzetesen leartóztatták.

— *A svábhgy halott.* A Svábhgy alján talált összegegett női holtest ügyében a rendőrség még mindig nyomoz. Minden jel arra mutatott, hogy az illető öngyilkossá lett, hogy azonban ki az öszszögegett nő, azt eddig nem sikerült megállapítani. Többen azt állították, hogy a halot *Alföldi* Sándorné, született *Szolja* Erzsébet, aki a József fu-árházában volt mosónő, de onnan már régebben távozott. A rendőrség írt *Alföldi* Sándorné szülöhelyére, a veszprém-

megyei *Andor* községbe, de onnan azt válaszolták, hogy *Alföldi* nőthon van. A halott kilétének megállapítására most folytatják a nyomozást.

— *A nyájas cupringerek.* Válság van a pörgényelvű cupringerek között. Hogy mi az a cupringer, azt minden jó magyar háziaszony ke-serves tapasztalásokból tudja. Egy fűrge ifju, aki lebonyolítja a forgalmat a hatóságilag engedélyezett cselédközvetítő-intézetek és a családi tűzhelyek között. S milyen nyájasan, alázatosan, bőbeszédűen kínálja portékáját, a szemrevaló szobacsiut, a kitűnő szakácsnét, a dajkák minden válfaját, szóval egyformán a parasztruhás falusi leánytól az urikalapos, elegáns pesti cselédig. Amde ezek a nyájas bőbeszédű ifjak sok rossz fát tettek a tűzre. Nagyon is értettek ahhoz, hogyan kell forgalmat csinálni, ha pang az üzlet. Ugyanazt a cselédet, a kit ma elközvetítették, holnap már lebeszéltek minden lekismeretel furdalás nélkül és megüresedvén a hely, kaptak közvetítési díjat háromszorosan s a gazdasszony bosszankodhatott miatunk, amennyit akart. Ha pedig panaszra ment valaki a hatósághoz, ott azt felelték, hogy a cupringer-üzlet szabad ipar, amelyet szabadon ízhet bárki, akinek jó lábai vannak és akinek helyén van a nyelve. De ezután másként lesz. Ez ezért van nagy riadalom a cupringerek között. Eletebe lépett ugyanis a rendelet, amely kimondta, hogy a cselédközvetítőknél alkalmazott cupringereknek rendőri igazolványt kell váltaniok. És most sorra jelentkeznek a cselédközvetítő-szögek a főkapitányságnál. De ott legnyóbb részüket az a meglepetés éri, hogy nem kapnak igazolványt. Mert rovit multu, veszedelmes esirkefogók, akiket nem szabad a házba beocsájtani. Ezután tehát — nagy öröme a háziaszonyoknak — csupa kifogástalan erkölcsi multu desztimentlen cupringeresekid majd és teljes korrektséggel közvetíti a minden rendű és rangú cselédeket.

— *Nunziatina halála.* *Nápoly*ban az egész *Montecavalario* városnegyed lényeg jövt jóslott *Nunziatina Pricicillának*, mikor a fuorigraitt szépségversenyen az első díjat megnyerte. Azt várták, hogy a szobor-szép testű, nyulánk, zeketehajú és klasszikus vonású leány legalább is valami hercegnek, vagy milliomos-nak fogja nyujtani a kezét. Ha ez nem, ná a szeretője lesz *Nunziatina* azonban nagyon furcsa leány volt. Alighogy megnyerte a szépségdíjat, férjhez ment a camorra egyik rettegett tagjához, egy ké-selő csavargóhoz. Pár hónap múlva azonban megunták egymást s szétváltak. A fiatal asszonyt körülrajongták az udvaricok. Legutolsó szeretője *Salvatore Rava*, egy fiatal halász volt, akit azonban majd megdől a föltékenység, mert a szép *Nunziatina* másokkal is kacérkodott. Különösen *Puicillo* bérkoosis iránt volt jó hajlandósággal. A napokban egy délután *Nunziatina* kint ült a szobájának az erkélyén s a szomszéd-nőjével fűsültette gyönyörű, kékcsfekete haját, melyre nagyon büszke volt s minden héten megfűsölte, míg a nápolyi köznép leányai tudvaleölge csak karácsonykor, husvétkor és a nevűknápnán csinálnak új frizurát. *Puicillo* éppen arra ment és mikor a szép *Nunziatina* gyönyörű hajának pompájában meglátta, felkiáltott hozzá:

— *Boldog*, aki aróat abba az illatos sátorba te-metheti.

Ezt meghallotta *Salvatore Rava*, a szép *Nunziatina* szeretője. Lesietett az utóára s rávetette magát a kocsiarra. *Puicillo* kést rántott. A szép *Nunziatina* lobogó hajjal rohant a két férfi közé. *Rava* két hávelykújával ki akarta nyomni *Puicillo* szemét, mire örült dühvel vagdakozott maga körül s oly szerencsétlenül, hogy *Nunziatina* szíven találta. *Rava* fájdalomában egy rémes kiáltással a holt leányra rogyott, mire *Puicillo* őt is leszurta.

— *Öngyilkos jöghallgató.* *Barna* István ungvári születésű 21 éves római katolikus jogbálgató ma délután egynegyed három táján az Aranykő-utca 4-ik szám alatt levő lakásán revolverrel föbbölte magát és azonnal meghalt. Az öngyilkos fiatalember, akinek édesatyja *Jászberényben* gimnáziumi igazgató, tettét anyagi bajok miatt követte el. Déliben még megébedett s azután hazament kis szobájába, ahonnan nem-sokára pistolydurranás hallatszott ki. Mire házizgatója, akinek cselédszerző-ügynöksége van, berohant, ott hevert a diványon, halántékán a véres sebbel, ölet azonban már alig volt benne. A mentőket hívták hozzá, akiknek azonban már nem akadt dolguk. Az öngyilkos fiatalember holtestét kivitték a törvény-széki orvostani intézetbe s tetteiről a rendőrség táviratban értesítette a szüleit.

— *Vízbelet iskolásleány.* Tegnap este egy kis társaság indult csónakánál egy rozszant csónakon az *Budai* hajógyár közelében. *Lauffer* Iona iskolásleány *Woda* János *Zsom* Károly, *Dancsár* Lajos és *Fruhá* Ferenc iparosok ittek a csónakban, amely mikor már ki akartak evezni a partra, egy deréglegyes ütödvé, felborult. A bentülők valamennyien vízbe estek s míg a többiek kimenekültek, a kisleány emorút a hullámokban. A kis holtestet ma kifogták a Dunából.

Szerencsétlenség a cirkuszban. A Sidoli-cirkuszban ma este az előadás végén szerencsétlenség történt. Az egyik artista, akinek érdekes mutatványát pár nap óta nagy közönség nézte végig, e díg még ki nem derített okból, pörüljárt produkciójában *Looping the Loop* cím alatt végzi mutatványát a Sidoli-cirkuszban egy idő óta mister *Broms* artista s mutatványáért — mint a nagy plakátok mondják — a szalag-halálkörön nagy érdeklődés nyilvánult. Abból áll ez a mutatvány, hogy mister *Broms* egy köralkába hajlított vasszalagra ereszkedett be nagy magasságból egy hordóba bujva s a hordó — a fizika törvényeinél fogva — körülfutva a körön, végre a kör folytatását képező szalagra szelvényes kigurult a cirkusz hátsó részeibe. Eddig mindig sikerült a produkció; ma azonban — úgy látszik, hogy a szalag hibás felállítása folytán — a hordó, amikor már a körön ahaladva a szalag egyenes részére ért, lebillent és óriási erővel nekivágódott a korlátnak. A közönség rögtön látta, hogy szerencsétlenség történt; s mindenki odatutott a lezuhant hordó mellé, amelyből sápadtan szedték ki a szolgák a szerencsétlenül járt artistát s bevitték a cirkusz egyik mellékhelyiségébe. A közönség között az a hír terjedt el, hogy mister *Broms* balátra zuzta magát. Ez a hír szerencsére nem volt való s mister *Broms* — amikor egy kis jobban lett — két szolgát támaszkodva kiment a nézőtérre, hogy ott megmutassa magát. A közönség megjelenezte s ezután ura bevitték egy kis szobába; ott lelektették s orvost hívtak hozzá, aki megvizsgálta a szerencsétlenül járt artistát. Később megérkeztek a mentők is és konstátálták, hogy a lezuhant artista a gerincét erősen megsérítette. Azt azonban eddig még nem lehetett megállapítani, hogy nem szenvedett-e agyrázkódást, vagy egyéb súlyos belső sérülést. A mentők a szerencsétlenül járt artistát a Lehel-utca 82-ik szám alatt lévő lakására vitték.

Néger világ Ős-Budavárában. Ős-Budavára nagy varié-zinpadán bámulatos néger csapat tart mostanában előadásokat. *The Georgia Picaninies* a neve ennek a sötétbőrű ifjakból s kisasszonyokból álló csoportnak, amelyet *Friedmann Jenő*, *Friedmann igazgató* öcsése állított össze és tanított be odakint Amerikában. Pár nap óta ennek a tizenkét ifjából és leányból álló csoportnak a mutatványai érdeklik legjobban a varié közönséget. És nem is csoda, mert amit ezek a fiatal négerek produkálnak, az igazi művészet és mindenekelőtt érdekes. Ugy táncolni, mint a *Picaninies*-csoport tagjai tudnak, nem képesek a mi ballerinaink s e mellett mindgyik kész énekes, egyik-másik bámulatosan szép érzésetjes hanggal. A fiatal négerekből álló csoport bemutatja az amerikai ültetvény-életről, énekel amerikai, angol és néger motívumokból összeállított dalkat, majd különböző vártáncokban eltáncolja az igazi, az ő eredeti *cake-walk* táncot, még pedig bámulatos ügyességgel. Végül pedig a *Himnusz* énekléi ez a kis néger társaság külön precizitással, főlegkészséggel jellemző adat az, hogy a *Himnusz* két nap alatt betanulták. Van köztük egy csepp kis néger leány, olyan 8-10 éves apróság, aki minden este önálló énekszámával ragadja el a publikumot.

— Az elfogott újságíró. *Tangerből* jelentik, hogy *Harrist*, a *Times* tudósítóját, akit a hegyi lakók elloptak, más foglyokért szabadon bocsátották.

(x) *Használt-e már Stomatint?*

(x) 4 1/2 kó. *Gyöngy-kavét* 15 K. küld bérmentve *Belák István* kávé-magazin Budapest, Rottenbiller-u. 4.

Szezon.

Az irtalomnak atya szőlő:
— „Ami még eddig so'ese volt,
Meghosszabbítottam a szezont,
Ha majd a nyári hó beront.”

S az irtalomnak atya int:
Szinház hiába csukva mind,
Hiába nyár, liget, pagony,
Nem ütök a szezont agyon.

Hiába Szinkör, Vampetis,
S ó Ósbuda, te sem segitsz,
Ha dinnye érik, az se baj,
Pesten nem szűnt a téli zaj.

Még nincs en ősz, még nincs avar,
De az egy cseppet sem zavar:
Nem árt a nyár, a kék azur,
Míg Khuen a parlamentben úr.

Julius van, kalás érik; —
Nem kell már haro osontig, végig:
Akkor egykor harora keltek,
Kossuthék mind leszereltek.

Letették a narei fegyvert,
Amely minden kormányt megvert,
Győzelemmel már beteltek,
Leszereltek, leszereltek.

Julius van, kalás érik,

Nem veszik már Khuen vérit;
Mint hogy Kossuth egy akarta,
Leszerelt a gyászmagyarka.

Hagyjuk már a politikát
S feledjük el, hogy a szezón
Nem szállott le, mint az alkony
A nyugalmas éjszakába.

Nyári est van, langos este,
Hőmpölyög a kékes lestett
Duua ott a Hangli mellett,
Hol a pincér oly figyelmes.

És én balgán elefeledtem,
Hogy még mindig szezón járja;
S azt hiszem, hogy szívemben a
Szép unalom hús nyugalma.

Oly jól esik szürosölgetni
Szalamból a mámasörpöt,
S közbe-közbe belenezni
Va'akinek kék szemébe.

xl.

SZINHÁZ, ZENE

** Éjjeli menedékhely. A Budai Nyári Színházban Gorkij Maxim *Éjjeli menedékhely* című drámája napról-napra zsufolt házak előtt kerül színre. Az érdekes tárgyú darab a hét minden napjára ki van tűzve. Az összes előadások iránt olyan szokatlan lázas érdeklődés nyilvánul a közönség részéről, amilyenben az egész idejű alatt semmiéle újdonságnak sem volt része. *Az Éjjeli menedékhely* előadásában továbbra is közreműködnek *Szirmai Imre* és *Kiss Mihály*, a Népszínház kitűnő tagjai.

** Obrenovics Sándor. A kispesti színházban *Szilgyi Dezső* társulata színre hozta *Kerekes Pungur Mihály Obrenovics Sándor* című történelmi drámáját. A darab tetszett a közönségnek, amely két estén át megőltötte a színházat, hogy a belgrádi szenzációkat szemtől-szembe láthassa. A szerző maga is játszott drámai művében s így kettős minőségben jutott számára rész a sikerből.

** Egy híres éremvész halála. *Scharff Antal* osztrák éremvész, a maga nemében egyike a világ legnagyobb mestereinek, elhunyt ötvennyolc éves korában. Számos remeszműv között ő említtük a Viktória angol királynő ötvenéves uralkodási jubileumára *Virchow* születés napjának hetvenedik évfordulójára s a bécsi *Mária Valéria*-emlékszobor lepezése alkalmára véseu gyönyörű érmeit. *Scharff* negyven évig működött a bécsi pénzverőintézetben s érmeivel számtalan kiállításban aratott diadalt.

MŰVÉSZET

□ **Erzsébet-szobor Szegeden.** *Erzsébet* királynénak még ez év folyamán szoboremléket állítanak Szegeden. A szoboralap költségeit a szegedi képzőművészeti egyesület és a szegedi közönség áldozatkészsége hozta össze. A bizottság, melynek élén *Lázár György* orsz. képviselő áll, a szobor mintájának elkészítésével *Ligeti Miklós* szobrászt bízta meg. A művész elkészítette a mintát, melyet a képzőművészeti palotában közzszemlére állított. A szobor karrarai márványból készül s a Stefánia-téren fog állni.

TÖRVÉNYSZÉK

§§ **Kritika A falu osodájáról.** A Városligeti szinkörben a nyári szezón első újdonsága *A falu osodája* című énekes népszínmű volt, amelynek műkedvelő szerzője *O'Donnell* grófnő volt. A bemutató előadásról a lapok is megemlékeztek. *A Magyar Hírlap* is beszámolt *O'Donnell* grófnő darabjának értékéről és sikeréről.

Kánikula idején — egymond a kritika — rendszerint nem történnek kísérletek az ugynevezett „haladók” népszínmű fejlődésére; a morium-betecs-kendézések — az ilyenek — azonban elősegítik a halált. A mentésre ezuttal egy műkedvelő írónő, *O'Donnell* grófnő vállalkozott. Igyekezete sikertelen maradt. A darabban semmi sem történik s az egész nem más, mint magyartalan zeneszámoktól megszakított népies jelenetek sorozata, amelynek vége az, hogy akik egymást szeretik, egymáséi lesznek. A grvészámú közönség elnökö volt a magas korban levő műkedvelő írónő iránt és a bemutató előadásához illelen a lámpák elé tapsolt.

Két nappal e kritika megjelenése után megjelent egy ur a *Magyar Hírlap* szerkesztőségében s *Tarnóczy* Gusztáv néven bemutatkozva, durva hangon támadta a kritikát és annak szerzőjét *Márkus Miksa* szerkesztő előtt, akitől azt köve-

telte, hogy igazítsa helyre a téves kritikát, vagy ha ezt nem tenné, nevezze meg a kritika szerzőjét. A szerkesztő *Tarnóczy* egyik kérését sem teljesítette, mire ez néhány nap múlva egy igen hosszú levelet intézett *Márkus Miksa* szerkesztőhöz s e levélben a legdurvább sértésekkel illette nemcsak a kritika szerzőjét, hanem még meggyanúsította az összes kritikásokat is azaz, hogy őket anyagi előnyökkel befolyásolni lehet.

A kritika írója, *Falk Richárd* hírlapíró *Tarnóczy* e levele miatt jeljelentette, dr. *Kovács Jenő* fővárosi ügyvéd által, rögalmazás és becsületsértés vétségéi miatt. Ma tárgyalta ezt az ügyet a büntetőjárás-bírósnál dr. *Schirika* Achill albiró. A tárgyaláson a panaszos hírlapíró dr. *Kovács Jenő* ügyvéd képviselte, a vádlót *Tarnóczy* védő nékült jelent meg. A panaszjelentés és az inkriminált sértő tartalmu levélolvasása után a bíró a panaszos hírlapíróról szólította elő:

— Fenntartja panaszát s kívánja a vádlott megbüntetését?

— Igen, kívánom, de kötelességem kijelenteni, hogy én a grófnét, akit nem ismerek, nem sértettem meg s nem is volt szándékomban megsérteni.

Következett *Tarnóczy* vádlott kihallgatása.

— Volt-e büntetve? — kérdezte a bíró. *Tarnóczy* (némi gondolkodás után): Igen, a Bach-korszak alatt, mert csárdást táncoltam, 50 forintba büntettek.

— Mi indította önt arra, hogy ezt a sértő levelet megírja?

— A nővérem *O'Donnell* grófné szindarabokat és költeményeket szcokott írni, még pedig szép sikerrel művel az irodalmat. Épp ezért, mivel mint műkedvelő ilyen szép sikereket ért el, nagyon bosszantott, hogy a *Magyar Hírlap* a többi lapok elismerő kritikáival szemben ilyen valótlan kritikát közölt. Felkerestem *Márkus* szerkesztő urat, kértem, hogy rektifikálja a téves kritikát. Miután ezt megtagadta, felindulásomban írtam meg ezt a levelet.

A bíró ezután megette a szokásos békítési kísérletet, de ez nem vezetett eredményre, mert *Tarnóczy* nem csak *Falk Richárd*ot sértette meg, hanem az egész kritikus kart is meggyanúsította s dr. *Kovács Jenő*, a panaszos ügyvédje erre való tekintettel kérte az eljárás folytatását *Tarnóczy*val szemben.

Tarnóczy ezután dr. *Rosenberg* Gyula ügyvédet, *Palotai* Részó igazgatót *Jankovich* Ferenc miniszteri tisztviselőt és *Szell* Sándor asztalnokot jelentette be tanukul arra nézve, hogy a darab nagy tetszést aratott s hogy teit ház előtt folyt le a premier.

Ezzel szemben *Falk Richárd* *Feld* Mátyással, *Lrödy* István és *Rooz* Jenő hírlapírókkal kérte igazolását annak, hogy a darabnak sikere nem volt s hogy az előadás jövedelme alig volt 40 korona. A bíró e tanuk meghallgatása után a tárgyalást elhalasztotta s annak folytatását szeptember 23-ikára tűzte ki.

§§ **Eltűnt spanyol konzul válopöre.** A budapesti törvényszék ma közzétett idézésével felhívja báró *Mariano Carlos Theodoro di Duran de los Rios* volt bécsi spanyol konzult, hogy letelege, született *Kern* Hildegard budapesti magánzónó által indított válopörben a békéltetési tárgyalásra 1903. évi szeptember 1-én délelőt 9 órakor jelenjék meg a budapesti törvényszék előtt. Ha az ismeret en helyen tartózkodó spanyol báró nem jelenne meg ezen a tárgyaláson, a törvényszék ügygondnokul dr. *Berényi* Sándor fővárosi ügyvédet rendelte ki részére. A békéltetési tárgyalás eredménytelensége esetén a válopörnek szóbeli tárgyalására a törvényszék szeptember hó 2-ik napjának délelőt 8 óráját tűzte ki dr. *Janicsek* József bíró hivatalos helyiségébe.

FŐVÁROS

(*) **Betegségilyző-pénztárak megvizsgálása.** A székesfehérvári területén levő összes elismert jellegű betegségilyző-pénztárak ügyeinek az ellátására s ezzel kapcsolatban a pénztárak ügy- és vagyonkezelésének állandó ellenőrzésére és időközönkénti megvizsgálására a kereskedelemügyi miniszter az V. kerületi előjáróságot delegálta, mint illetékes elsőfokú iparhatóságot. Megőrtent azonban nem egy esetben, hogy egyes kerületi előjáróságek is vizsgálatot tartottak. Most a tanács utasította az előjárósági hivatalokat, hogy az elismert jellegű betegségilyző-pénztárak megvizsgálását hagyják kizárólag az V. kerületi előjáróságra, ellenben a nem elismert jellegű pénztárakat és az összes jótékonycélu intézeteket és egyesületeket ezemul is azok az előjáróságek fogják ellenőrizni és megvizsgálni, amelyeknek a területéhez tartoznak.

királyné akkoriban nagyon szerette s úgy bánt vele, ahogy egy elkényeztetett gyermekkel szokás.

— Őh ez a Draga, mondta gyakran a királyné olyan lusta. Képzeld csak, minden dolgot magamnak kell végezniem, a leveleket magamnak kell írnom. Csinos egy titkár, ugyebár?

A királyné leginkább Draga úde ifjúságát becsülte, eleveiségét, örökös derűjét.

Dragának Sándorhoz való viszonyát később Belgrádban volt alkalmam észlelni. Natália elkísértem Szerbiába s veitnek utazott Draga és a belgrádi francia követ felesége is. Mikor Belgrádba ért a vonatunk, a nép örömmámorban üdvözölt. Sándor király legszebb díszruhájában, fehér tollas asztrakan süvegével jelent meg a pályaudvaron s melegen ölelte magához a vonatból kiszállott édesanyját. Nagy diadalmenetben, vagy husz fogaton vonultunk be a városba. Draga arca ragyogott. Egy kocsiban mentem be vele a pályaudvarról. Azt mondta ekkor, hogy boldog, mióta e jó szerb nép közt érzi magát. S a nép akkor valóban tombolt örömeiben.

Később a királyi családdal kimentünk a konak erkélyére. Natália így szökött ekkor hozzám:

— Nagyon örülök, hogy látta ezt a pompás bevonulást. *Láttott-e valaha ilyen lelkesedést? Nézze, ezek az emberek részegek az örömtől. Az a trón, mondá, mindjobban nekikipirulva, amelynek ilyen támaszai vannak, hatalmas és szűrés.*

Az akkori ovációk csakugyan viharosok voltak. És ugyanazon az erkélyen ünnepelték néhány nap előtt ugyanazok a polgárok I. Péter királyt.

Belgrádban pompás életem volt. Este mindig magunkra maradtunk a családi körben. A király, Natália királyné, Draga és én, egészen en famille. *Draga ekkoriban tanította Sándor királyt táncolni.* Valami új tánóra akarta megtanítani. E táncórák alatt, amelyek rendkívül érdekesek voltak, figyeltem meg először, hogy a király és Draga közt milyen flirtelés folyik.

— Ezek már igen messzire tarthatnak, gondoltam magamban.

Draga egyéniségének minden báját kifejtette; tanítványa íránt mindenképpen gyengéd volt. *Csábította és izgatta, mert a táncolás közben egyre erősebben nutogatta formás lábait.* En e mondatom megfigyeléseimet Natália királynénak, mire ő így válaszolt:

— Ugyan hallgasson. Az semmi, Hiszen Sándor még gyermek.

És ez a „gyermek” ugyanazon estén egy szerb mondatot sugott a fülembé, amelyet én nem értem s arra kért, hogy ezt Draga fülebe sugjam. Draga elvörösödve suttogta:

— De Bonnat ur, hogyan mondhat nekem ilyen undorító!

A király pedig nyakokat kacagott.

Draga kerékpározni is tanította Sándor királyt. Kerékpároskötüjében enivaló teremtés volt Draga.

A konak kertjének egy távoli, árnyas fásorában adtak ezek a kerékpározók s a király, amint a következmények igazolták, megfogadta a sikkes tanító-mester minden oktatásait...

KÖZGAZDASÁG

Ipar és kereskedelem.

Vasuti tanácskozások. A magyar és osztrák kormány küldöttjei között a napokban Budapesten a kereskedelmi minisztériumban tanácskozások folytak ama módosított indítványok tárgyában, amelyeket a berni nemzetközi vasuti egyezmény revíziója dolgában tartandó legközelebbi konferencián előterjesztettek. A tanácskozások folyamán megvitatás tárgyát képezték a magyar részről tett javaslatok, valamint az osztrák államvasuti tanács által formálított indítványok. A két kormány képviselői között az összes előterjesztendő indítványokra nézve teljes megegyezés jött létre, úgy hogy a nemzetközi konferencián Magyarország és Ausztria küldöttjei egyértelműen fogadják eljárn.

Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara. A nyári szünet előtt utolsó teljes ülését tartotta ma délután a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara. Lányczy Leó elnök a napirend előtt bejelentette, hogy a kamara felterjesztést intézett a kormányhoz az ellen az agitáció ellen, amely Csehországban, hatósági közegek részvételével, folyik a magyar list ellen. Jelentette továbbá, hogy a kereskedelmi miniszter felszólította a kamarát, hogy állapítsa meg és terjessze föl szigorúan bizalmas eljárás mellett azokat a kívánságokat, amelyeket a kereskedelmi szerződések megkötésénél fontosaknak tart. A kamara — egyöntúli eljárás céljából — már csatlakozásra hívta fel ez ügyben a társ kamarákat s ma felhatalmazást kért arra, hogy a külkereskedelem körül érdekelt iparosok és kereskedők meghallgatása után elkészített bizalmas jelentést a többi kamarákkal és testületekkel együttesen végleg megállapíthassa és a kereskedelmi miniszterhez előterjeszthesse. A kamara e jelentést helyeslőleg vette tudomásul.

Lányczy Leó elnök ezután bemutatja a *beruházási törvényjavaslat* ellen irányuló előterjesztést, azzal a megjegyzéssel, hogy a kormány a javaslat készítésénél egyáltalán nem volt figyelemmel hazai kereskedelmünk és iparunk érdekei iránt. A kormány a kamara megkérdésére nélkül készítette a javaslatot és ez meg is látszik rajta, mert a bajok forrásának és orvoslásának ismerete nélkül készült. Az elnökség ennélfogva kötelességének tartotta utólag is megtenni észrevételeit a kifogásoknak bő tápot nyújtó javaslatára.

Lukács kamarai tag hozzájárul az elnök előterjesztéséhez, csupán megdoldani óhajtja azzal, hogy élesen állást kell foglalni a törvényjavaslat ama rendelkezése ellen, amely 14 milliót szán az államvasutak

gépgyárának fejlesztésére. Ez nem iparpártó, ez a versenynek káros irányú kiéleltése.

Boros Soma hozzájárul Lukács indítványához. Gelléri Mór a kisipar érdekében szólal föl s kéri, hogy a fölterjesztésben hívják föl a kormány jóindulatát a kisiparosok részére is.

Miután az elnök megígérte, hogy a felszólalások kellő figyelemben fognak részesülni, a kamara az előterjesztést el fogadta.

A kereskedelmi miniszter véleményes jelentéssel végett megküldte a kamarának a munkások baleset-biztosítására vonatkozó törvényjavaslat előadói tervezetét. A kamara e tárgyban fölkerítte Podr Jakab kamarai levelező-tagot, hogy dolgozzon ki a tárgyalások alapjául szolgáló előadói javaslatot. E felkerésnek Podr eleget is tett, és alapos jelentésben mindenekelőtt hangsúlyozta, hogy a javaslat lényeges rendelkezései teljesen megegyeznek ama kívánságokkal, amiket a kamara tavaly már bangoztatott. A részletekre vonatkozólag azt javasolja, hogy számoitendő állami segély adandó a balesetbiztosító-pénztár javára, továbbá, hogy a nyugdíjbiztosítás külön törvényvel szabályozandó. Végül kimondani kéri, hogy a biztosítási illetékekről szóló törvényes rendelkezések a balesetbiztosításra ne terjedjenek ki s a munkaképtelen munkások adómentesek legyenek.

A teljes ülés szűkebb bizottságok küldötti ki a munkálat megvitatására s róla annak idején való jelentéstételre és egyuttal köszönetet szavazott Podr Jakabnak.

A usztorálói szóló törvényjavaslat egyfelől az uszora foga mátt olyképp határozza meg, hogy alája a jövőben rendez kereskedelmi ügyletek is vonatkoznak, másfelől a törvény hatálya alól csak a bejegyzett kereskedők terhére kötött ügyleteket veszi ki. Visztaelések ellenzése céljából azt javasolja az elnökség, hogy intézzenek fölterjesztést a kormányhoz aziránt, hogy az alkotandó törvény alól a kereskedők terhére kötött ügyletek általában kivétessenek. A teljes ülés a javaslatot hozzájárul.

Gelléri Mór kamarai lev. tag indítványozza, hogy minden kereskedelmi és iparkamara mellett a kamarai titkár elnöklet alatt 12 tagból áll munkatanács alakíttassék. A nagyfontosságú javaslatot egy ad hoc bizottság lesz hivatal megvitatni.

Végül elhatározta a kamara, hogy a vasárnapi munkaszünetéről szóló rendelet ellen teir a kormányhoz oly irányban, hogy a vasárnapi betávirások tartama alatt az üzleti árusítás is engedélyesék meg, továbbá, hogy a karácsony előtti vasárnapon az elárusítás szabaddá téssek és végül, hogy a csemege-kereskedésekben vasárnap este 6—9 óra közt az elárusítás szabad legyen, természetesen segédszemélyzet alkalmazása nélkül.

A kárpitos-ipartestület közgyűlése. A budapesti kárpitos-ipartestület elhunyt elnöke, Kozielek János örökének betöltésére közgyűlést hívott egybe. Krószl Jánost választották meg elnöknek aki már 11 éven keresztül töltötte be az ipartestület alelnöki tisztét. A választás után Czischer Antal üdvözölte az új elnököt. Goreszky Zsigmond, az I. foku iparhatóság vezetője a külföldi munkával való versenyképesség érdekében az együttműködést ajánlotta a testület figyelmébe. Este a SASKÖRben lakoma volt amelyen Dobrovsky Agoston Kiss Ferenc, Lingel Károly és mások mondtak felkösönőit.

Az első osztrák királyi szabadelmározott Dunagőzhajózási Társaság közli, hogy a *rácslalmási* megallohelynél fogantostandó katonai munkálatok miatt

REGÉNY

Motta mester

— REGÉNY —

Irta: GIOVANNI VERGA

(68)

Most mindannyian az ő gyermekei, segélyre szorult árvák. Santo piszkos ábrázatával, hol az egyiket, hol a másikat nézte, az szerint, hogy ki nyitotta föl a száját.

— Nem, — óbogatott tovább Speranza. — Most már halott az én apám. Most már nincs senki, aki velünk törődik!

Gernaldo egy darabig engedte jajveszékélni nővérét, hogy könnytisen fájdalom és fejét csóválva hallgatta nővére kétségbeesett panaszeit, de végre megszólalt:

— Igazad van... Én sohasem tettem érteket semmit. Igazad van, ha panaszkodol!

— Nincs igazam — veté közbe Burgio. — Az ilyen beszéd csak a nagy forráságban szalad ki a száján, sógor.

Utóvégre a halott temetéséről is kellett gondoskodni, még ha aranyán kellett is fizetni a temetés költségeit. Egy asztalos odaát Carnaniban négy deszkából egy koporsót tákolt össze és Nardo mester a ház mögött megásta a gödröt. Aztán Gernaldonak és Santonak sajátkezűleg kellett elvégezniük a többi. Burgio nézte messziről munkájukat, mert félt, hogy ráragad a halott betegség és az asszony egyre mondogatta, hogy nincs szive hozzányulni a halotthoz. A szive fájt! Aztán törölve könnyeit, megigazította az ágyat, mialatt Nardo mester a háts állatokról gondoskodott és valamennyien körben ülve várakoztak. Aztán Speranza komoly irányba terelte a beszélgetést.

— És most miben állapodunk meg?

Mindenki ránézett e megjegyzése után. Burgio mester a spékája bojtját rángatta és Santo bárgyun meregette a szemeit. Gernaldo nem értette meg jól nővérét.

— Miben állapodunk meg? Miért? Mi felett? — Elvégre csak meg kell beszélünk a magunk dolgát. Csak osztozkodni kell az örökségen, amelyet a boldogult reánk hagyott! Hárman vagyunk gyermekei... mindenki megkapja a maga részét... ahogy a lelkiismeret parancsolja... te vagy a legöregebb, te fogod hát szétosztani... és mindenki megkapja a magát... De talán van végrendlet... Nem tudom, van-e? Hát hozd elő és majd megnézzük.

Motta e szavakra nyitott szájjal ülle maradt. Elképvedve kerest szavakat és hebegette:

— Örökség?... Végrendlet? Minek a részét?...

Most Sperancát elragadta a dühe... Hogyan? Hát nem voltunk mindannyian ennek az apának a gyermekei? És ki volt a ház feje? Eddig Gernaldonak mindenben benne volt a keze, vett és eladott... Most mindenki követeli a maga részét. Mindez istenadományok, ezek a szép földek, Canzivio, Salonia, ahol most álltok, talán az égből csöppent alá? A nyugodtabb Burgio csitította nejét, azt mondta, hogy most nincs itt az ideje az osztozkodásnak, hiszen a halott még ki sem hült. Befogta a feleségének a száját, visszataszította Santo sógorát, aki füleit hebegette, és kiabált:

— Ne okoskodj, hagyj beszélni. — Végre azt akarta, hogy öleljék meg egymást, ebben a szobában, hol árvák maradtak. — Gernaldo becsület ember volt, jószívű. Gazságot nem követne el. Ne szaladj el! Hallgass meg! Hát nem igaz? Hát nem vagy becsületes ember?

— Ugyan, ne lármazz! Hadd halljam mi a kívánságunk. Jobb ha tisztán megértitek magukat.

De a nővére már nem válaszolt, leült az ajtó elé egy köre és maga elé mormogott. Burgio erre más hurokat pengetett: az isten ostarótt emlegette, a mely fejük felett lé, a késő időt. Aközben Nardo

kihozta az öszvért az istállóból. Egy darabig mindketten kint maradtak, hogy moroghassanak. Aztán Motta ajánkozott, hogy elviszi őket Mangalavitébe. Burgio mester bezárta az ajtót, a csomóba kötött kevés ruhát a nyereghez erősítette. Speranza nem válaszolt mindjárt a testvére meghívására, levette a kendőjét, hogy az utra készüljön és kanos szemekkel jobbra-balra nézgetett. Végre kibuggyant belőle, ami szívét nyomta.

— Mangalavitába? Nem, köszönöm!... Mi keresni valónk volna ott... ha azt állítod, hogy a tied?... Zavarnók feleségedet és leányodat is; ez a két hölgy megszokta a maga kényelmét. Nekünk szegényeknek alkalmazkodniuk kell a viszonyokhoz... Elme gyünk Canziriába... Vagy még jobb lesz a gipszvetőben, amit az apánk, az Isten nyugasztalja, reánk hagyott... Igen, odamegyünk. Az legalább a saját házuk. Csak nem mondod, hogy a gipszvető is a te szerzeményed!... Nem, nem, hallgass, Burgio! majd beszélünk még róla. Aki megéri, látni fogja majd. Isten áldjon meg, Gesualdo. Legyen meg az Isten akarata. Boldog a szegény, aki most nyugodtan pihen a föld alatt!...

Speranza még az uton is mormogott, mialatt a szél hátrafelé himbálta kendőjét. Motta ur is felült az öszvérré és a másik irányban lovogott, bánkódva családjának halátlanságán. Nemsokára megszólalt Nardo mester és emlékbeszédet tartott a halott felett:

— A szegény! Olyan sokat dolgozott, hogy a gyermekeinek jövőjét biztosítsa, hogy nagy vagyont hagyjon rájuk. Most a föld alatt van! Emlékezik rá a tekintetes ur, hogy el akarta magát emészteni, amikor Fiumegrandéban összemomlott a hid? Ilyen a világ! Ma nekéd, holnap nekem!

A gazdája ránézett és félbeszakította:

— Halgass, bolond!... te is!...

(Folytatása következik.)

lérik. Könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő súlyban) ... illérik, IV. Romániai eredeti (Stachl), ...

Napirend.

Napirend: Szerda, július 8. - Római-katolikus: Erzsébet. - Protestáns: Kilián. - Görög-orosz: (Junius 25.)

A horvát miniszter fogad délután 4 órakor. A képviselőház elnöke fogad 9-10-ig.

Nemzeti Múzeum, Képtár. Nyitva van délelőtt 9 órától délután 1 óráig.

Országos képtár az Akadémiában délelőtt 9-1 óráig. Iparművészeti múzeum az Üllői-úton. Nyitva 9 órától délután 5 óráig.

Közlekedési Múzeum a Városligetben nyitva d. e. 9-től 12 óráig és délután 2-től 6-ig.

Művészeti múzeum (Kerepesi-ut 72.) d. e. 9-től 1 óráig.

az Aquinói dadok és múzeum. Megtekinthetők egész nap III. ker. O-Buda, Kúlső-Szent-Endrei-ut. Helyérdekű vasut a Pálffy-térrel.

Az Akadémia Goethe-szobója nyitva délelőtt 10-12-ig.

Mentőegyesület helyiségei a Markó- és Súlyom-utca sarkán, reggel 8 órától este 6-ig.

Egyetemi füvészkert az Üllői-úton délelőtt 7 órától 12 óráig és d. u. 3 órától 8 óráig.

A fővárosi könyvtár (Károly-körút 28.) mindennap nyitva van, kizárva délelőtt 9-1-ig, vasár- és ünnepnapokon 9-12-ig.

Nyilvános könyvtárak zárva vannak.

Állatkert a Városligetben nyitva egész nap. Belépődíj 60 fillér.

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság, kereskedelmi szaknyelvára, tudakozó-osztálya és keleti mintatára V. kerület Váci-körút 22. szám alatti. Hivatalos órák: délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 3 órától 6 óráig.

Időjelzés.

- Az Országos Meteorológiai Intézet hivatalos jelentése. - Budapest, július 7.

Hazánkban csaknem mindenütt voltak zivatrok, melyek főleg az északnyugati megyékben és a tengerparton jáltak nagy esőkkel. (Selmeczbányán 45, Fiumében 71 mm. esőt mértek.)

Európában az idő jobbra boros és sok helyütt esős volt. A hőmérséklet nyugaton süllyedt.

Kiválás: Változékony, hűvösebb idő várható, sok helyütt esővel vagy zivatarral.

Vizállás.

Table with columns for names (e.g., Ina Duna, Schörling, Passau) and numerical values representing water levels.

Helical-Premier kerékpárok, melyek lezárták a világot. „CHAMPION” - Image of a bicycle.

30% árleszállással szilárdították a 1 drb. 1-rendű külső gumiját. Állással - frt. 4.50 és 3.50

VALÓ. di francia különlegesség (gummi és halhagy). F. Bergerand filis leghírnévesebb párisi gyárosától legelőször szemből beszerezhető.

FÉRFIAK ÉS NŐKNEK. „Sanid labdacso” bizonyított. Egy doboz 100 labdacso tartalmával és pontos használati utasítással 6 korona.

Biztos gyógyulást keresőknek nemmi betegségben szenvednek mint húgyvese és hólyagbajok, húgyvese- és hólyagbajok, vizelet zavarok, dőlési magánbajok, sebészi és békés baktériák (cystitis) és fertőzéses utóhatásúktól felgyógyulnak.

AZ ANKER élet- és járadékbiztosító-társaság. Magyarországi vezérképviselő: BUDAPEST, VI. ker., Deák-tér 6. szám (Anker-udvar), a társaság saját házában. Alapítástól 1858.

Földhaszonbérleti hirdetés. A magyar vallásalap tulajdonát képező s Jász-Nagykun-Szolnok vármegyében, Kenderes község határában levő I. számú birtoknak az alólikt miniszterium IX. ügyosztályában és a püspökladányi közalapítványi gazdasági felügyelőségénél lévő térképen megjelölt részlete az 1904. évi október hó 1-től kezdve az 1919. évi szeptember hó 30-ig terjedő tizenöt (15) évre az 1903. évi szeptember 28-án d. e. 12 órakor tartandó zárt ajánlatú nyilvános verseny útján fog haszonbérbe adni.

BánatpéNZül egyezer hatszázhuszonhat (1626) korona vagy készpénzben vagy biztosítékképes értékpapirokban, vagy pedig a pesti hazai első takarékpénztár betétkönyvekéjében bármely közalapítványi vagy állami (adóhivatali) pénztárnál teendő le és az arról szóló nyugta csatolandó az ajánlathoz. Elkésve érkezett, vagy kellelőleg ki nem állított, avagy fel nem szerelt ajánlatok, valamint utóajánlatok, figyelembe vétetni nem fognak.

SPECIALISTA sérvkötőkben! Keleti-féle legújabb cs. és kir. szab. sérvkötők pneumatikus pottóval a legkifejezetesebb a maga nemében! Nem csuszlik, nem okoz kellemetlen nyomást és rendkívül kitűnő fekvése által fölülm mindent más gyártmányt.

LUSER L.-fele TURISTA-TAPASZ. Biztosan és gyorsan ható szer tyuksem, szemölcs és tály, valamint a sarok borkeményedését, továbbá mindenemű bőrelszárazságot ellen. A hatáserőteljes jóllású vállalk.

Nyári lakásokban egy a betegpótlásra, valamint az egészségi fenntartásra a Guttman-féle szabadalmazott, légmentesen elzárható szoba-closetek, closettök és pótá do chambre nélkülözhetetlenek.

Színházak, szórakozó helyek.

FŐVÁROSI NYARI SZÍNHÁZ.

Szerda, 1903. július hó 8-án.
 Szímai Imre és Kiss Mihály m. v.
Éjjeli menedékhely.
 Jelenetek a mélységből 4 felvonásban. Irta Gorkij.
 Kézde 7 1/2 órakor.

VÁROSLIGETI NYARI SZÍNHÁZ.

Szerda, 1903. július hó 8-án.
Bob herceg és Mici hercegné.
 Énekes bohózat 4 felvonásban. Irta: Feld Mátyás.
 Zenéjét összeállította Barna Izsó.
 Kézde 7 1/2 órakor.

Ös-Budavára

Nyitva d. u. 6 óráig reggeli 4 óráig.
 Ma szerdán, július 8-án.
 A nagy variété-szúpadon:
Barrison Lona
 meghosszabbított vendégjátéka
 Uj, uj, uj!
 Sisters Pony angol ének és táncművészt.
The Georgia Piccanninies,
 a valódi amerikai ültetvényes ének bemutatása 12 négerrel,
 akik táncolják az
igazi cake-walk táncot.
 Astley-csoport, Átváltó zene excentrikkor. Budh.
 Snyder, Walt Valborg, a s. Leopold Miss Ra-
 vensberg. Képzés után.
Folies Comiques
 Uj német bohózat. Die Frau mit der Mask, magyar
 bohózat; Egy Ös-budavári éj következményei.
 A variété a nagy szabvány program miatt este
 10-10-kor kezdődik.
 Belépő díj 60 fillér.
 Kedvezményes jegyek a városi tisztekben kaphatók.

Dr. RENNER

vizgyógyintézete

— bejáró betegek részére. —
 Budapest, VII., Valero-utca 4. (Telefon 555).

Az intézetben gyógykezelés alá vételek: almatlanság, szédül-
 és, fejfájás, valamint minden ideg- és gerincbajok, gyen-
 geségi állapotok, ideges szívbetegségek, a gyomor és
 belek rendhagyása stb. — Gyógykezelés: A vizgyógyító-
 med öszes eljárásán kívül, szénasavas fürdők (szilvájosok
 számára), fővárfürdők (nőgyógyászati és csomós bántalmaknál),
 az elektromos minden fajta, masszázst stb.

Kivánata prospektus. — Árak mérsékelték.
 Szállunk utánvételt a monarika minden állomásra
 költségmentes csomagolással
legújabb régi- úrvadalmi szilviumot.
 3 üveg 8 K., 6 üveg 15 K., 12 üveg 28 K.
 Továbbá 25 üveg 500 literes hordókban, különböző ávjáratu
 vadalmi szilvium. Kimerő árgyárak börtmeve.
 Horvát szilviumkivitelű társaság
 Hinkó Kaufmann & Co. Zágráb, Horvátorsz.

NÉLKÜLÖZHETLEN KÉZIKÖNYVEK.

Önügyvéd Kassay Adolf-tól. Gyak-
 orlati utmutató minden
 peres és perenkívüli ügyben a törvényről meg-
 engedett személyes képviselőre. Ára füze
 2 korona 40 fillér, köve 3 korona.

Levelező Kassay Adolf-tól. A kö-
 zönséges életben előforduló
 mindenféle levelek, meghívások, ajánlatok, szer-
 ződések stb. mintáival. Ára füze 2 korona,
 köve 2 korona 40 fillér.

Esküdtek és esküdtbírák könyve. Szerkesztette: K. Nagy Sán-
 dor. Nélkülözhetetlen kézikönyv
 esküdteknek. Ára 60 fillér.

Önszámító. E könyvecske segítségé-
 vel a legnagyobb össze-
 getek is ki lehet számítani. Vásárlók és el-
 adóknak nélkülözhetetlen, hasznos kézikönyv.
 Ára köve 70 fillér.

Hölgyek titkára. Házi tanácsadó
 és levelező, az élet minden viszonyaira való tekintettel. Szerelmi
 levlélminták, levélírási szabályok és folyamod-
 vány-mintákkal. Vásonkötésben 1 kor. 60 fill.

Megjelentek és kaphatók:
LAMPEL R. (Wodianer F. és Fiai)
 os. és kir. udvari könyvkereskedésében
 Budapest, VI., Andrassy-ut 21. sz.

Szimfonia hangverseny.

Prof. Wischendorf II. karmester.
 Szerdán, 1903. július 8-án.
 Előadás a Szt.-Lukácsfürdő dunaparti nagyvendéglőjében

I. Kór-induló	Wischendorf
II. Ilka-nyitány	Doppler
III. „Mozák az orfósól”, keringő	Strauss
IV. Ének közös Wagner, „Tannhäuser” operájára	Hamm
V. Egyveleg a „Willmá drágonyosai című operából	Mallart
VI. Szonáta-nyitány	Gótszalkó
VII. „A pusztai sir”-dal, harsona-szólo részére Heiser	
VIII. „Erdő” (Waldweben) szifriedből Wagner	
IX. „Toll Vilmos” nyitány Verdi	
X. Ballada és polonaise, hógördülő részére Vieuxtemps	
XI. Ejjeli zene Schubert	
XII. Intermezzo a „Nalla”-a. ballesből Deibes	
XIII. Fantazia a „Szentiványi díom” zongoráról Mendelssohn	

Kitűnő találmány!

Géliszertü és kényelmes
 az új találmány, szabadalmazott

FÉRFI-ING,

melyek nyakbőségbe magától szűkebbre vagy bővebbre szab-
 házódnak, kizárólag a nyak, a festszállóknál kapható a kö-
 vetkező minőségben: Tartós jó kiforrított
 kemény, sima, vagy ridet melletl frt 2.25 — 2.75
 paha, hátsz vagy pipet melletl frt 2.50 — 2.75
 Azonkívül mérő, szertü minden testző kivételben készíthető.
 Megrendelésnél kérjük a gallér számát megírni. Továbbá:
 Különlapességek francia és angol urí divatúknak, valamint
 bel- és külföldi károgokban. Árnyékekkel szivesen szolgál-
 unk. Meg nem felelő árut kizárólag vagy kívánatra a pénzt
 visszadjuk.

Vértess és Sebestyén

es. és kir. szab. fehéromtá-készítők
 Budapest, IV., Muzem-körtül 15. sz.

3.95
 frt egy fnyom metzettől üvegkéslettel, melya
 következő 41 darabkálból áll: p.: 12 dró vizes-
 12 boros-, 6 likörös-pohár, 1 vizes-, 1 borosüveg,
 1 likörpalack, 1 ösmergetál, 6 csomortányér és
 1 gyümölcs-ágyány. Legújombab kivételben
 1 trüfal drágább. Meg nem felelő áru visszavete-
 tik, a pénz visszafizetettik. Látáért 30 kr. szá-
 mitalikk fel. Rendelésnél a vasuti állomás meg-
 jelölése frt. VI. Huszár-
 körűk. Böhm J., Budapest, tér 1. szám.

25%-kal olcsóbb, mint bárhol!

Butor

Elegáns és szigorban szolidan kidolgozott
 szalon-, háló-, étkező-, uri- és léányszoba-berende-
 zések a legutolsó divatu fagyonban állandóan s meg-
 lepő nagy választékban készen raktáron vannak.
 Szétkülítés az ország minden részébe jótállás mellett.

SZABÓ FERENC ÉS TÁRSA

mindennemű divatos lakásherezendések raktára,
 Budapest, Kerepesi-ut 12. szám. (Síp-utca
 sarkán.)

(Kérjük a címre pontosan ígynel.)

Magy. kir. államasutak. Üzletv. Aradon.
 17412. szám. I.

Pályázati hirdetemény.

A m. kir. államasutak alólított üzletvezetősége
 nyilvános pályázat után biztosítani kívánja a vona-
 lain alkalmazott hivatalnok és hivatalnok-gyakorno-
 kai részére szükséges egyenruha darabok készítését,
 kik a fennálló egyenruházati szabályzat értelmében
 szolgálatkötésben egyenruhát viselni tartoznak.

Az ezen hivatalnokok és hivatalnok-gyakornokok
 által rendszerint viselendő egyenruhadarabok kö-
 vetkezők:
 1. Nyári zubbony. 2. Tavaszí és őszi zubbony. 3.
 Télizubbony. 4. Nyári nadrág (sötétkékesszürke vagy
 drappszínű posztóból). 5. Tavaszí és őszi nadrág. 6.
 Téli nadrág. 7. Tavaszí és őszi felöltő. 8. Téli felöltő.
 9. Nyári sapka. 10. Nyakravalló. 11. Keztyű. 12. Kar-
 köté. 13. Rangjelző részek.
 Az 1—6. tétel alatt felsorolt ruhadarabok készítésé-
 séhez megkívánható felsőelmék bármely beföldi
 posztógyáránál szereshetők be.

A 9—13. tétel alatt felsorolt egyenruházati cikkek
 valamint az 1—6. tétel alatt ruhadarabok elkészítésé-
 séhez a felsőkelmélben kívül szükséges egyéb kelléke-
 ket szállító felszázás szerinti forrásból szerzésről be,
 ezekre nézve csak az kötetik ki, hogy jömszínőségük
 s amennyiben ezen cikkek Magyarországon is
 gyártják, hazai gyártásnak ígynenek.

A szállításra vonatkozó részletes feltételeket ma-
 gában foglaló pályázati feltételek a pályázati hatá-
 ridőig naponta a hivatalos órák alatt valamennyi
 államasutai üzletvezetőségéknél megtekinthetők, illetve
 a szabán levő pályázati feltételek az alulírt üzlet-
 vezetőségéknél ígynen kaphatók.
 Az ajánlatok teletti határozathozatal, illetve a uzál-
 lítás odaitélese az ajánlat felbontásától számított 14
 nap alatt várható, míg a letét óvadék ezen határidő
 után 8 napon belül fog kiutaltatni.

Az ívenként 1 kor. okmánybolyggyal ellátott aján-
 latok, ezen alábbi külímmel: „Ajánlat hivatalnokai
 egyenruhák szállítása íránt 17412/1903. számhoz” 1903.
 évi július hó 25-ikének déli 12 órájáig a magyar
 kir. államasutak aradi üzletvezetőségének általános
 osztályá főnökéhez benyújtandók vagy posta után
 beküldendők. Bánatpénz gyanánt 400 korona kért-
 pészben vagy állami letételekre alkalmas értékpapí-
 rokbán 1903. évi július hó 24-iki déli 12 órájáig az
 aradi üzletvezetőség gyűjtőpénztárára letendő, eset-
 leg posta után oda beküldendő.
 Aradon, 1903. július havában. Az üzletvezetőség.

4395/a. szám.

Hirdetés.

A 4. hadtestparancsnokság területén fekvő cs. és kir. közös hadseregbeli
 csapatok és intézetek 1903/1904. évi szena, alomszama, ágyuszama, kemény túzifa
 és közönszükségletének szállítása után való biztosítása végett, a katonai élel-
 mezési raktárnál Budapestben (VI., Lehel-utca 41. sz.) 1903. évi július hó 13-án
 Pilis-Csaba, Szolnok, Czegléd, Alberti-Írása és Abony állomásokra nézve; 1903.
 évi július hó 17-én Orkény, Keskömét, Zombor, Szabadka és Újvidék állomásokra
 nézve; 1903. évi július hó 20-án pedig Székesfehérvár, Tolna, Kaposvár és Pécs
 állomásokra nézve, mindhárom napon d. e. 10 órakor lepeéseit boríték alatt
 benyújtandó írásbeli ajánlatok alapján nyilvános tárgyalások fognak tartatni.

A részletes feltételek az 1903. évi július hó 5-én lapunkban teljes szöve-
 gében megjelent „4395. számú Hirdetemény”-ben, továbbá a cs. és kir. 4. had-
 test hadbiztoságánál és a budapesti és székesfehérvári cs. és kir. katonai
 élelmezési raktárnál megtekinthető 1903. évi június hó 26-án kelt szállítási fel-
 tételek füzetében foglatatnak.

Budapestben, 1903. évi június hó 26-án.

A cs. és kir. katonai élelmezési-raktártól

(Ülányomás nem díjaztatik.) Budapestben.

Tan- és nevelő-intézet

nyilvánossági joggal

Budapestben, Hold-utca 19. sz.

Az intézet 25 év óta áll fenn.

Dr. László Mihály nyilvános főgimnáziumban és nevelőintézetben,
 mely államérvényes osztály- és érettségbi bizonyítványokat
 állít ki, a beiratások szeptember 1-én kezdődnek. Azonban már most
 is lehet előjegyezni.

A növendékek lehetnek bennlakók, félkosztosok és bejárók.
 Ertesítivel kívánatra készséggel szolgál az igazgatóság.

Dr. László Mihály, igazgató.

Első cs. k. szab. Duna-gőzhajózási Társaság.

Legolcsóbb összeköttetés Passau-Linz-Wien-Pozsony-Buda- pest között.

A nyári menetrend szerint Passau—Linz—Wien—Pozsony—Budapest között
 naponta közlekednek posta- és helyhajók, melyek a legolcsóbb és legkényelme-
 sebb utazásra nyújtanak alkalmat.

Menetrend:		Posta-hajó		Hely-hajó	
Posta-hajó	Bely-hajó	Posta-hajó	Hely-hajó	Posta-hajó	Hely-hajó
300	488	1000	150	1000	150
680	820	1000	530	1000	530
900	—	1110	250	1000	500
545	—	600	1030	1000	1030
700	500	1110	250	1110	250
—	750	600	945	600	945
935	—	—	940	—	940
700	—	—	600	—	600

Helyhajók közlekednek azonkívül naponta Grein—Mék—Krems és Hollen-
 burg között.
 Utitervekkel és levélbeli felvilágosításokkal az alulírt igazgatóság szivesen
 szolgál.

A menetdíjakról és menetrendekről pontos értesítést tartalmaz a „Dunai
 kalauz”, amely kívánatra ígynen és díjmentesen megküldetük.
 Budapest, 1903. július 7-én.

A magyarországi forgalmi igazgatóság.

ANYÁK TANÁCSADÓJA

ÉS ÚTMUTATÓJA
 GYERMEKEK ÁPOLÁSÁNÁL.
 Irta BRAIDWOOD MURRAY B.
 volt gyermekorvosi főorvos.
 Ára vászon-
 kötésben 2 kor.

Asszonyok Kézikönyve.
 Hogyan viselkedjék a nő a terhesség, gyermekágy alatt és a szülés után. Észrevétel a csecsemő ápolásáról és még több más fértzett asszonyoknak fontos éstudnivaló dologról.

Irta H. ARTHUR ALLBUTT.
 A 220. kiadás után fordította
 Dr. KELEN JÓZSEF.
 Ára 1 kor. 20 fillér.

KÖSZÖNTŐKÖNYV.

Írták LENKEI HENRIK és ROBOZ ANDOR.
 Tartalmaz köszöntő-verseket mindenféle alkalomra, szülő-
 höz, nagyszülőkhöz, mindentéle rokonokhoz, tanítókhoz stb.
 Ára szép kötésben 1 korona 40 fillér.

